

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6 hasábos polt sor egy sz. 20 fillér,
minden következő sor 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF.

Szerda, január 13.

Harmadszor vertük vissza az oroszok átkelését a Nidán.

BUDAPEST, január 12. (Hivatalos). Ellenség tegnap is megkísérelte abbeli kísérleteit, hogy a Nidán való átkelést erőszakolja, mialatt egész arcvonalon heves tüzérségi harc folyt. Délelőtt a déli szakaszon az ellenség új erőcsoportja újból támadást kezdett, de tüzérségünk tüzeiben legrövidebb idő alatt letört és hátraözönlött halottak és sebesültek százait hagyva állásaink előtt.

Egyidejűleg a Visztulától délre is állandóan folyt a tüzérségi harc, miközben egyik ütegünknek sikerült egy majort, amelyet ellenség megszállva tartott, annyira tűz alá venni, hogy az oroszok, akik ott legutóbbi napok óta beéreztek magukat, kénytelenek voltak állásaikból futva menekülni.

Kárpátokban kedvezőtlen időjárás megnehezíti minden nagyobb szabású tevékenységet. Ung felső völgyében ellenség hátrálva, az uzsoki szoroshoz közelebb vonult.

Orosz újságokban terjesztett ama hír, mintha Przemysl vára december 10-én parlamentairet küldött volna ellenséghez, természetesen koholt és alighanem csak arra szolgál, hogy leplezze ellenségnek e várral szemben való teljes tehetetlenségét. — HÖFFER altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Támadnak a franciák

az egész fronton.

Berlin, január 12. Nagy főhadiszállás jelenti: La-Basséei csatornától délre csekély jelentőségű harcok folynak, a melynek eddig nem volt eredménye.

Crouytól északra franciák tegnap este támadtak, de súlyos veszteségeik mellett visszavetették őket. Ma reggel itt a harcok újból feledtek.

Perthestől keletre a franciák tegnap délután ellenünk intézett támadása tüzünkben összeomlott. Ellenségnek igen súlyos veszteségei voltak.

Argonneokban a rómaiak útján elötagunk egy francia támaszpontot. 2 tisztet és 140 főnyi legénységet ejtettünk az alkalommal foglyul. Az Argonneok keleti részében folyó harcokban franciáktól január 8-ika óta (az eddig már jelentetteket beleszámítva) egy őrnagyot, három századost, tizenhárom hadnagyot és egyezerhatszáz főnyi legénységet ejtettünk foglyul, úgy hogy ezen csekély kiterjedésű harctéren franciák összes vesztesége halottakkal és sebesültekkel háromezeröttszáz emberre becsülhető.

Alinál Saint Mihieltől délre a franciák támadási kísérletei megghiusultak. Legfőbb hadvezetőség.

A Visztulánál előbbre jut

a német támadás.

Berlin: A nagy főhadiszállás jelenti: Kelet-Poroszországban nincsen ujság.

Észak-Lengyelországban oroszok előretörései sikertelenek voltak.

Visztulától nyugatra támadásaink rossz időjárás ellenére is egyes helyeken előbbre jutottak.

Pilica keleti partján nincs változás. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A háboru matematikája.

Arad, január 12.

Kezdetben volt az orosz túlerő. Az óriási, szinte be se látható túlerő, a melynek fekete tömegeit az első pillanatra talán aggodalmaskodó lélekkel várta a magyar baka és a német gyalogos. A túlerő, a melyre elbizakodottan nézett a cár, reménnyel a francia és ujjongva az angol: milyen szépen fog ez a túlerő Berlinbe, Bécsbe, Budapestre vonulni. Mert a túlerő olyas valami a hadjáratban, a miből mindenhová jut, akár csak a kiöntött folyó elfogyhatatlan vizéből.

Azután fogyni kezdett ez a túlerő. Akkor egy igen kiváló és nagyoszú katona, a mi Boroevics tábornokunk, világos példával magyarázta meg előttünk a háboru problémáját. A háboru alatt mindakét oldalon veszteségek esnek. A mennyivel több az egyiknek a vesztesége, mint a másiké, annyival romlik az ő rovására a háboru mérlege. A háboru megindulásakor az oroszok hadereje úgy viszonylott a miénkhez, mint 3 : 1. Mikor Boroevics ezeket mondta, az arány már javult; — 2 : 1. Most pedig egy másik magasállású katona fölveszi a Boroevics példáját és azzal a megállapítással örvendeztet meg bennünket, hogy az arány már ennél is kedvezőbb lett a mi javunkra. Az oroszok fölényét nemcsak az elesettek, megsebesültek és hadifogságba jutottak óriási száma apasztotta mind jobban-jobban. A tömegekből talán még telnek, de pótolhatatlan az orosz csapatokban a tisztek és altisztek egyre növekvő hiánya. Az intelligens elemekben szűkölködő csapatok között pedig teljesen züllött, fegyelmellen a szellem, növekszik az elé-

gedetlenség és terjed a gyávaság. Mindezeket számításba véve: az oroszok és a velük szemben álló szövetséges csapatok egymáshoz való viszonya immár kiegyenlítődött. És most következik el az az idő, amikor a túlerőket ledolgozván, az ellenség fölébe kerekedünk és mindazt, a mi az eddigi, szinte elképzelhetetlen eredményhez juttatott bennünket, a győzelem siettetésére használjuk föl.

Hogy ezt nemcsak a mi optimizmusunk hiszi, hanem hogy ezt a háboru igazi matematikája: bizonyítja, hogy ép ezzel egy időben az olasz *Corriere della Sera* katonai szakértője is akként ítéli meg a helyzetet, hogy a középeurópai hatalmak egyenlő helyzetbe jutottak ellenségeik eddigi számbeli túlerőjével és hogy ezután a kilátások az ő javukra fordulnak.

Félővnek nehéz, verejtékes, kitarító és fájdalom, áldozatok is kívánó munkája után ez az eredmény. Ismerjük be, hogy ezzel eljutottunk a hihetetlennek megvalósulásához, ahhoz, a miben biztunk ugyan, de mégis félve reménykedtünk benne. Sötétlátóknak, könnyen ijedőknek kiáltó cáfolata, borús okoskodásaik esunya csődje ez az eredmény. Csak a földabroszi nézték, az oroszok területbeli túltengését és azt mondták: elnyel bennünket a muszka. Azt is mondták, — csak téli hadjáratra ne kerüljön a sor, mert abban az oroszoknak mérhetetlen előnye van velünk szemben. Hát az orosz kolosszus egyre soványabbra apadt s máris csak akkora, mint ellenfele; a téli hadjáratot pedig a mi katonáink, meg a német katonák jobban bírják, mint az oroszok

Amikor a mérleg billen, akkor hamarabb jut a végső célhoz. Az oroszok ezt a fogyatékoságot, amely eddig érte őket, aligha tudják pótolni; a monarchia csapatai és a német sereg pedig friss, harcedzett, lelkes katonákból áll. Az oroszok a háboru alatt legyöngültek, — bennünket pedig csak erősebbé, harc képesebbé tettek azoknak véres tapasztalatai, drága okulásai. Most már egyenlő az arány — mondják a háboru matematikusai. Az Uristen segítségével bizonyára közel van az idő, amikor ebben az arányban mi fogunk egyre nagyobb, többet jelentő számot képviselni.

A szerelmesek népe.

(A huzulok között. — A bukovinai Kárpátok lakói.)

az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 12.

Dr. Alwin Cramer, a Berliner Tageblatt tudósítója a következő rendkívül érdekes jellemzést írja a „huzulokról”, a bukovinai Kárpátok lakóiról:

— A nyugatgalicai harctéri tudósításokban gyakran szerepelnek a „huzul”-ok, a Kárpátok ruthén lakói, akik törhetetlen hűséggel viceltetnek királyuk iránt és egész önállóan valóságos guerillaharcot folytatnak a betört oroszok ellen. A huzulok, egyesek szerint, a szittyák utódai, mások a rómaiak leszármazóinak mondják őket. A „huzul” szó rablót jelent és nem is szeretik, ha így szólítják őket.

A huzulok életében legfontosabb szerepet játszik a szerelem. Egy szép asszony előttük a legfőbb, amire csak törekedhetik rövid földi vándorútján az emberi lélek. Az élet náluk rokonfogalom a szerelemmel. A szerelmes huzul nem ismer törvényt, nem ismer akadályt, amely elzárhatná előle a kedveséhez vivő utat. Még akkor se, ha a kedvese — a saját leánya volna. De a szerelemnek ilyen felfogása nem a huzul férfi lelkületében keresendő, inkább az asszonyéban. A legnagyobb nőgyűlölő is a huzulok között töltött rövid tartózkodás után meggyógyultan térne vissza. A huzul nő bűnnek tartaná, ha „nem”-et mondana egy férfinak. Eltevéltja, hogy minél több gyermeke legyen, ahány gyermeke csak lehet, az es baj, ha a gyerekek apai részről féltésivérek. A huzuloknál a nő hivatása egyesegyedül az, hogy bizonyos számú gyermeket hozzon a világra és az a hit él köztük, hogy a huzul nő, aki a földön nem töltötte be ezt a hivatását, büntetésül halála után annyi gyermeket lesz kénytelen megenni, ahánynak életet adni elmulasztott. A babona nagyon elterjedt a huzulok között és a legkülönösebb szokásokat követik a születéseknel. Az újszülöttről, ha nő, és még megkeresztelve, égő gyertyával üzik ki az ördögöt. Az anya legkésőbb három nappal az örömdetes esemény után vidáman fonnjár. Egy asszonyról, aki még ma is él Kolomeában, azt mesélik, hogy mikor pár órával a szülés után hallotta, hogy valaki hegedün „Kolomejka”-t játszik, kiugrott az ágyból és a huzulok sajátos gráciájával végigtáncolta a legnehezebb lépéseket is. A „Kolomejka” csendes szép tánc, a figurái a magyar csárdásnak és az orosz kozák táncnak vegyülékéből valók.

Vén lány alig van köztük, anélkül több fiatal asszony. Ha az asszony szerelmes, akkor a férfi féltékeny. A néplélekre jellemző, hogy népdalaikban dicsőített nemzeti hősiük, „Dobos”, a féltékenységek áldozata. „Dobos” a huzulok Rinaldója. A szegényeket segítette és kirabolta a gazdagokat, az osztrák csendőrgo-

lyók nem fogtak rajta. A 2000 méter magas Czarna Horán, ahol eltemették Dobost, egy borzalmas szakadék szélén még megcsufolta üldözőit, cigánykereket vetve nekik. Végül is egy féltékeny huzul agyonlőtte. A féltékenységi jelenetek különben is gyakran zavarják meg a különben csendes huzul családi életet és rend szerint az asszony tettleges bántalmazásához vezetnek. Nem igaz, hogy a huzul férfi vendégszeretettel mindenét megosztja vendégével, még törvényes hitvesét is. A huzul mindig lovagis a nőekkel szemben, még az öreg asszonyokat is „molodytká”-nak (mennyecske) szólítja.

— Nem tudom miért, de mindig vonzodom a férfiakhoz — vallotta be nekem egy fiatal, korán érett, csinos huzulnő.

Sötét hajfonatok árnyékolták bájos arcát és két pajkos szem, amelynek szépségét egyszerű látva sohasem lehet elfelejteni többé, egészítette ki bájait. Az ingvalla az izléses himzés remekműve volt. Szoknya helyett két kötenyt hordott, mint a régi egyiptomiak sírfestésin látható ez a viselet. Az anyja, aki barátságosan nevetett és inkább nővérenek látszott, épen úgy volt öltözve, mint a lány, csak a haját fedte be egy kendő. És az ő ingvállán is megcsodáltam a piros-sárga-zöld himzés művészes mintáját. Általában bámulatatos izlésű minden tárgy náluk. Minden huzul művész, maga a művészet él köztük.

A huzuloktól dél felé mentem. Nadwornán keresztül egy huzul ló vitt a Kárpátok tulsó oldalára. A ló kicsiny, de erőteljes és kitűnően használható a hegyi utakon. Új életet találtam Körösmezőn, ahol Aage Madlung megénekelte magyarjai nemrég véres győzelmet arattak. A vendégszerető magyar síkság terült el szemem előtt. Más nyelv, más emberek, más szokások, más tájak, egy másik világ... de az én gondolataim a szép huzul lány nál időztek.

Német vasutak döntötték el a nagy csatákat.

(A világháboru veszteség és nyereség száma. — Nem lehet kiéhezteni Németországot.)

az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 12.

Az Aftonbladet cikksorozatának a „Világháboru eddigi eredményei” — a melynek első részét ma közöltük — a befejező cikke a következőket mondja:

(A vasuti háboru.)

A lengyelországi és keletporoszországi háboru típus vasuti háboru volt. Az oroszok keletporoszországi betörését mindig vissza lehetett verni az erősen elágazott német vasuti hálózat segítségével. Az orosz hivatalos jelentések, melyek az orosz visszavonulásokról szóltak, mindig kiemelték azt, hogy a németek sűrű vasuti hálózatuk segítségével igen gyorsan tudnak akármelyik harcmezőre főlegyes csapat szállományokat dobni.

A német vasutak szinte mozgó erővonalaként vagy pedig kínai falaként működtek, mely ellen elejétől fogva minden támadásnak meg kellett hiúsulnia. Hogy a vasutak a mozgósítás és a felvonulás számára óriási jelentőséggel bírnak, ezt már előbb is tudták. De hogy ily egyenesen és döntőleg befolyásolni tudják a nagy csaták kimenetelét is, ez az 1914. háboru újítása.

Az első német-osztrák-magyar, Varsó ellen irányított támadás viszont az orosz vasuti hálózat felhasználása következtében nem járt eredménnyel. Oroszország legsűrűbb vasuti hálózata tudniillik épen Varsótól keletre fek-

szik. Ezáltal az oroszok: hogyha beszorították őket, gyorsan áthelyezhették a új állásokba vehették csapataikat. Az előrenyomuló ellenségnek mindig át kell törni oly területen, melyen elpusztították az összes vasutakat. Ezért kevésbé fürge, mint a visszavonulók serege, plánean ezek harántvasutat is használhatnak.

Az orosz vasuti hálózat sínpárjai tudvalevőleg szélesebbek, mint Európa többi részében. Európa rendszerágányu elsőrendű vasutainak sínpárszélessége 1.425 méter, az oroszoké 1.524 méter, tehát majdnem egy deciméterrel szélesebb. Ennek az a következménye, hogy sem a németek, sem az oroszok nem használhatják kölcsönösen egymás vagonjait és lokomotívjait. Azonban az erre vonatkozó előnyök mind a németek oldalán, a hátrányok az oroszok oldalán vannak. Hogyha az oroszok a németek sínjeit akarják használni, azokat ki kell szélesíteni és új talpfákat kell alkalmazniok. A németeknek ellenben az oroszok talpfáit egyszerűen alkalmas módon le kell fűrészelniök, ezzel épen, hogy használhatók a talpfák a német sínek számára, de már használhatatlanok az oroszok számára.

A német vasuti csapatok jelenleg átalakítják a lengyelországi sínket és ezzel közvetlen összeköttetést létesítenek a megszállt területek és Németország vasuti hálózata között. Kalis, Czensztocsova és Szoszniawice lengyel városoknak és a két utóbbi város között fekvő vasutnak sok ideig Németországgal közvetlen összeköttetése volt. A mostani helyzetnél fogva a német sínpárok Kutnóg, Lodzig és Pistrikowig terjednének.

(Kiéheztetési kísérlet.)

Anglia elejétől fogva azt hitte, hogy Németországot igen gyorsan kiéhezetheti és ily módon kényszerítheti a megalázkodásra. De az angolok nem számoltak avval, hogy a német birodalom nagy földművelő ország, csak úgy, miként nagy iparállam. Németország a világ legnagyobb burgonyatermelője. Ősatyáinkról azt beszélük, hogy a megörölt fakérgét keverték kenyérükbe. A németeknek csakis burgonyával kell keverni a kenyérlisztüket és ezzel már is pótoiták a külföldi gabonabehozatalt. Németország átlagos búzatermelése több mint 3 és fél millió tonna, rózstermelése 10 millió, burgonyatermelése 40 millió tonna. Minden lakosra tehát évenként átlag 50 kiló buza, 140 kiló rozs és 350 kiló burgonya jut.

A német kormány mindjárt a háboru kezdetén megvizsgálta a német gabonakészletet és szabályozta az árakat. Észszerű ellenőrzés és a burgonya nagyobb szerű felhasználása segítségével Németország most kitartja a háborut, anélkül, hogy a jövő termésig nagyobb ár-emelésekre lenne szüksége.

Másrészt Nagybritannia a rettenetes akna-háboru és egyéb, a hajózást zavaró körülmények következtében igen nagy ár-emeléseket szenvedett el élelmiszerekben.

(Mi történt a gyarmatokon?)

Figyelemreméltó erős helyzetük van a németeknek Kamerunban, Kelet- és Nyugat-Afrikában. A háboru elején azt hitték, hogy Németország minden gyarmatát egy-kettőre el lehet foglalni. Hiszen el voltak zárva az anyaországától, körül vannak véve hatalmas francia és angol gyarmatterületektől. Ebből mind eddig nem következett be semmi. Délnyugat-Afrikában a németek elfoglalták a Walvisbajti, a partvidék egyetlen természetes kikötőjét, mely a háboru kezdetéig az angoloké volt. Az a segítség, melyet a németeknek a menekülő burok nyújtanak, úgy látszik, elégséges ahhoz, hogy a délnyugatafrikai német gyarmatokat tökéletesen megvédelmezzék. Kamerunban a németek sikerrel védekeztek és az angoloknak és franciáknak több kisebb vereséget okoztak.

Orosz katonák átlépték a román határt.

(Kozákok és román határőrök harca. — A bukovinai és kárpáti események.)

Távírási tudósítás.

Bukarest, január 12.

Feltűnést kelt a hír, hogy az oroszok megsértették a román határt, egy különítményük román területre lépett és csak a román katonai határőrség fegyveres közbelépésére hagyta el Romániát. Néhány nap előtt történt ugyanis, hogy az oroszok előnyomultak Bukovinában a román határ felé, mire a bukovinai románok, értesülve arról a kegyetlen bánásmódról, amelyet az oroszok Bukovinában a románokkal szemben is tanúsítanak, tömegesen menekültek át Romániába, ahol nagy előzékenységet tanúsítottak velük szemben.

Az orosz csapatok azonban a menekülőket üldözni kezdték és mikor értesültek, hogy a román határőrség elősegíti a fegyvertelenül menekülő polgári lakosság törekvését, a bukovinai határon túl is folytatták az üldözést és néhány kozákcsapat román területre lépett. A román határon azonban Stanesco kapitány feltartóztatta a kozákokat, akik nem voltak hajlandók visszatérni. Erre a román csapat tüzeini kezdett, két kozák meghalt, kettő súlyosan megsebesült, a többi pedig elmenekült. Az incidensnek még komolyabb következménye is lehet.

Ejjeli harcok Ungmegye határán.

Ungvár. Ungmegye északi határán éjjel megtámadták csapataink az elleneséget. Szur nyrohammal előrejutottunk és balszárnyunk az orosz oldalvédet Volosate felé nyomta vissza. A galíciai határ felől állandóan heves ágyuzás hallatszik.

Ungvár. Ungmegyében megtörték az oroszok offenzíváját. Az ellenség Csontoson tül áll. Mármarosban esőnd van. Az idő megjavult, ami javukra szolgál.

Megsemmiített orosz felderítő csapatok.

Dés. Pozsorita és Jakobeny között előrsi csatározások folytak. Harmadszor történt meg, hogy Jakobeny előtt egy hegyszorosban, egy kisebb orosz csapat, amelynek az ut felderítésre volna a célja az utolsó emberig elfusztult. Kétszeri kudarc után harmadszor is kirendeltek egy csapatot az átjáró kikémlésére. Az orosz előrsőket egy bizonyos pontra érve jól elrejtett ágyúkból és fegyverekből shrapnell- és golyózápor árasztotta el és egy-két perc alatt tökéletesen megsemmisítette őket. Az elpusztult orosz felderítő csapatok mind a három esetben egy-egy felderítő századból állottak. Az általános helyzet változatlan.

Orosz kormányzás orosz pénzzel Csernovicban.

Dornawatra, január 12. Csernovicot tökéletesen kifosztották az oroszok a második megszállás ideje alatt és a mikor már mindent összeraboltak, Ewreinow kormányzó lepecsételtette az elhagyott lakásokat. Azóta nincs rablás, de már nincs is mit rabolni. A kormányzó a zsidóira külön ötvenezer rubel hadisarcot velet ki, mert ünnepelni merték csapatainkat, a mikor bevonultak a felszabadult Csernovicba. Mivel a zsidók ezt az összeget

nem tudták lefizetni, Ewreinow elkobozta a zsinagógát és zár alá vette.

Bocancla, a kit az ellenség az első megszállás idején a polgármesteri székbe ültetett, Csernovic felszabadítása után Romániába menekült, a honnan most visszatért és ismét elfoglalta polgármesteri állását. A langyeleket és a németeket Bocancla despota módjára kezeli. Az élelmiszer teljesen elfogyott Csernovicban és hogy a lakosság éhen ne vesszen, a városházán naponként kenyert osztanak szét, Bocancla megtiltotta, hogy ebből a zsidóknak is adjanak, a minnek az a következménye, hogy most borzalmas éhínség tört ki közöttük.

Csernovicban igen sok postatisztviselő és egyéb állami hivatalnok maradt, akiknek pénze az utolsó krajcárig elfogyott. Ewreinow kétségbeesett nyomorukon úgy segített, hogy a görög keleti szentszék egyik legidősebb tisztviselőjének, Nestiucnak, Dornawatrára szóló utlevelét adott azzal a megbizással, hogy a tartományi főnökségnél vegye fel a Csernovicban maradt tisztviselők fizetését. Nestiuc Dornawatrára utazott, ahol Merán tartományi főnöktől ötszáz ezer koronát kapott, hogy ossza szét a tisztviselők közt s azonkívül segítsen az éhező szegényeken.

A háziezred üdvözlése. Vallner Ferenc ezredes, a háziezred parancsnoka, mint ismeretes, ujév alkalmából melegehangú üdvözlést küldött Varjassy Lajos polgármester útján Arad város közönségének és arról értesítette a várost, hogy fiai, a 33-asok minden dicsőretet megérdemlő hősiességgel védték határait. A polgármester bemutatja a közgyűlésnek az ezredes levelét és azt indítványozza, hogy a törvényhatóság üdvözlője őt a királyi kiüntetés alkalmából, az ezrednek pedig további küzdelmeihez kérje Isten áldását és biztosítsa szeretetéről, halás elismeréséről.

Az okányi községi iskola tantestületének jótékonyági munkája. Okány község lakossága 450 korona értékű karácsonyi ajándékot küldött katonáinknak, a községi tantestület pedig maga elé azt a nemes célt tűzte, hogy az árván maradtakat felruházza, a szegényeket egy-egy ruhadarabbal, a jobb módúakat ajándéktárgyakkal és valamennyit cukorral megajándékozza. Hogy azonban ezt elérhesse, az anyagiakat kellett összehozni s e cél elérésére a község lakosságából felkér, valamint az iskolából válogatott növendékekkel, alkalmi kis színművekkel, december 20-án, továbbá karácsony elő, majd közkívánatra másodnapján az első napi előadást megismételve, műkedvelő előadást rendezett. Ennek a három előadásnak eredményeként a kis színmű keretében 3 kis árva gyermeket — kiknek atyjok a harctéren hősi halált halt — teljesen felruházott, ezenkívül 35 leányt egy-egy ruhának valót, 25 fiúnak kalapot, 48 gyermeknek pedig különböző játékszert adományozott, vagyis 111 gyermeknek cukorral, mézessal és narancssal ünnepet szerzett. — A műkedvelő előadás rendezésének gondolata Somogyi József igazgató tanító — a kivétel pedig az egész tantestület és a mellette buzgólkodó kis gárda — érdeme. A karácsonyi ünnepek alkalmával előadott darabot „Karácsonyest” címen a háborús események és a kitűzött jótékonyág céljának szemellett tartásával Elek Sándor okányi református lelkész községi iskolazáséki elnök írta, mely előtt Forrás József jegyző az első napon saját szerzeményű verses költeményét, második napon a Koldus o. művet Ábrányitól szavalta el nagy hatással. A színdarabok főszereplői Somogyi Erzsike, Csernovyák Erzsike, Bankó György, Haragos Emma, Kovácsik István tanító voltak, kik minden dicsőretet megérdemlően buzgólkodtak a siker érdekében. Patkó Olivér tanító neje a „Gondviselés” című költeményt Csangerytől szavalta. A karácsonyi két előadást Forrás József jegyző ügyes előképei zárták be.

Orosz vereségek a Kaukázusban és Perzsiában.

(Katasztrófa az urminai tónál. — Német vezérek a török seregek élén.)

Távírási tudósítás.

Konstantinápoly, január 12.

Az urminai tónál az oroszokat a Mazuri tavaknál szenvedetthez hasonló katasztrófa érte természetesen csak kicsiben. Huszonháromezer emberüket félkörben körülvették a perzsa törzsek. Ezer kozák a tóba fulladt, az ágyúk megfeneklettek a mocsarakban és sokan estek fogásba is.

Kivonultak Perzsiából az oroszok.

Frankfurt, január 12. A Frankfurter Zeitungnak jelentik Konstantinápolyból: Az oroszok, a kik a minap elhagyták Tebrisz városát, most a város környékét is kiűritették és visszahúzódtak egészen Dzsulfáig, a hol nagyobb erővel igyekeznek megvédeni a törökök ellen az Arax folyó vonalát. Az észak-perzsiai érdekek zónájában az oroszok részéről való földadása két okra vezethető vissza: a törökök győzelmes előrenyomulása, amelyet pedig a sahszenen nevű hatalmas perzsa törzs ellenséges megállítására.

Németek szerepe a török harcokban.

Milano, január 12. A Corriere della Sera a következő londoni jelentést közli: Falkenberg tábornok, aki az Egyiptom ellen vonuló török sereg parancsnoka lesz, Damaszkuszba érkezett. Jeruzsálem helytartójává Zekki bég helyébe egy Kaufmann nevű németet neveztek ki. A bagdadi németeknek megparancsolták, hogy lépjenek be a török seregbe. Az Egyiptom ellen vonuló török seregben magában három ezer német tiszt szolgál. A Jeruzsálemből Gazába vezető vasuton könnyű fémű épült négy méter hosszú és két méter széles harminc pontot szállítottak. El nem tudják gondolni, hogy akarják a németek a sivatag homokján keresztül nehéz ágyúikat szállítani.

Berlin, január 12. Kopenhágából jelentik: A New-York Herald párisi kiadása ismerni véli a német-török megegyezés tartalmát. Olvaróinak a következő fantasztikus „megállapodást” találja elő:

December első felében Németország és Törökország újabb szövetségi szerződést kötöttek, amely a következő feltételeket tartalmazza: 1. Németország kötelezi magát arra, hogy 1. szor a háború egész tartama alatt elátja Törökországot a szükséges pénzzel, municióval és katonai felszereléssel, 2. a török hadseregnek repülőgépeket és a sereg összes speciális osztályai számára tiszteket és legénységet bocsájt rendelkezésre; 3. átengedi Törökországnak a hadikárpótlás együtötét, amelyet a legyőzött ellenségtől kapni fog, végül 4. Külön békét nem köt és legyőzete esetén se engedi meg, hogy a török bírtok integritásán csorbá essék; — b) Törökország arra kötelezi magát, hogy 1. résztvesz az Anglia és Oroszország elleni háborúban, 2. kihirdeti a szent háborút és 3. nem köt külön békét.

Nem tartják fenn Dedeagacs blokádját.

Szófia. A bolgár kormány az itteni francia és angol követeknél tiltakozott a Dedeagacsba menő hajók átkutatása ellen, amit az entente torpedónaszádjai még a bolgár vizeken is végrehajtottak. A követek kijelentették sajnálkozásukat és megígérték, hogy ez többé nem történik meg.

Német repülőflotta támadása a Temze fölött.

(Harcok a levegőben. — Zeppelinek a francia partokon.)
Tátrai tudósítás.

Berlin, január 12. A Lokalanzeiger kopenhágai jelentése szerint a röviden már jelentett London ellen irányuló aeroplán támadásról még ezeket tudatják: Tegnap délelőtt nagyobb, legalább tizenhat repülőgépből álló német aeroplánraj jelent meg a Temze torkolata közelében, valószínűleg a végből, hogy London ellen intézzen támadást. Az időjárás azonban igen kedvezőtlen volt. Sűrű köd uralkodott. A repülőgépraj az angol partvidék mentén tovább repült Dover felé, ahol néhány bombát dobtak le, majd tovább Dünkirchen felé, ahol hevesen bombázták a városnak az angolok által megszállott részeit. Körülbelül 40—50 bombát dobtak le, amelyek jelentékeny kárt okoztak és számos embert megöltek, vagy megsebesítettek. Angol repülőgépek nem zavarták a német légi flottát, amely mintegy fél óráig keringett a város fölött, majd háborítatlanul visszatért a felszállás helyére.

Calais és Dünkirchen újabb bombázása.

Rotterdam. Calaisból jelentik, hogy vasárnapra virradó éjjel egy Zeppelin két aeroplánnal együtt bombázta Calais-t és Dünkirchent. Megjelenésükkor a franciák fényszórókkal megvilágították és ágyukkal lövöldöztek őket, de a német gépek eltávoztak a tenger fölött sértetlenül.

London. A Daily Chronicle jelenti: E hónap 9-én este egy léghajó, mely Belgiumból jött Furness és Dünkirchen felől, három repülőgép kíséretében nagy magasságban Dover irányában elrepült Calais fölött. Calais mellett ágyukat irányítottak a léghajó ellen, amely azonban nem szenvedett kárt.

Német repülők a flandriai harc-tér francia frontja mögött.

Kopenhága, január 12. Német repülőgépek ismét bombázták Armentierest, ahol a pályaudvar és a vidék igen sokat szenvedett. Néhány órával később Armentierest német tüzéség kezdte lőni és egész sereg házat döntött romba. A Bois Boarn erődöt is bombázták a német repülőgépek. Hazebruck fölött is megjelent egy német repülőgép, amely Strazeebe irányából jött. Három bombát dobott le, de csak anyagi károkat okozott. Dacára annak, hogy hevesen tüzeltek ellene és angol repülőgépek indultak nyomban üldözésére, a Taube tántatlanul elmenekülhetett.

Angol légi támadási kísérlet Zebrügge ellen.

Rotterdam, január 12. Sluisból jelentik a Nieuwe Rotterdamsche Courantnak: Ma reggel tíz óra körül ellenséges repülőgépek raja szállott át Zebrügge fölött a tenger irányából. Egyes repülőgépek megküzdöttek a hollandiai határt. Az egész német vonal mentén élénk tüzelés indult meg a repülőgépek ellen. Tisztán meg lehetett különböztetni a srápnépek felhőit a sötét esőfelhők alatt. Előbb azt gondolták, hogy a repülőgépeket hadihajók kísérik, cz a föltevés azonban alaptalannak bizonyult. Egy óra felé elhallgattak az ágyuk és puskák. Az ellenséges repülőgépek eltávoztak, anélkül, hogy kárt tettek volna.

Francia bombavetőek Brüsszel fölött.

Róma, január 12. Amsterdami jelentik a Giornale d'Italia-nak: Több francia aviatikus a Brüsszel mellett gyakorlóterre bombákat vetett le és sikerült nekik egy hangárnak egy részét elpusztítani.

Flammarion felszabadítja Belgiumot.

(Hogyan képzei egy francia tudós a világháborút?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 12.

Most már mi sem áll utjában annak, hogy a szövetséges entente-államok végleg legyőzzék Németországot. Flammarion Camille feltalálta a csodaszert, amelynek az ellenség tökéletes leveretéséhez kell vezetnie. Az ő módszere épen olyan egyszerű, mint amilyen logikus. A „Journal de Genève”-ben szépen megfogalmazott levélben felszólítja a híres francia csillagász az emberi lelkiismeret, a *becsület és az igazság* nevében az *amerikai polgárokat, hogy szálljanak sikra a belgiumi terület felszabadítása érdekében és hogy a harctér áthelyeztessék a német-francia határra.* És pedig Németország csak azal a feltétellel ürítse ki Belgiumot, ha Franciaország kötelezi magát, hogy a németeket csak a belgiumi határig szorítja vissza és Németországba csak a francia határon keresztül nyomul be. A dolog tehát nyilvánvalóan roppant egyszerű és logikus. Németország felszabadítja Belgiumot és visszavonja osztrákait. Ezzel szemben a francia hadseregtől azt a kolosszális engedményt kapja, hogy Északfranciaországból visszavonulhat a német határig. Ha mindez programszerűen megtörténik, akkor Franciaország engedélyt kap, hogy — de csak a francia határ mentén — bevonulhasson Németországba.

Flammarion Camille nemcsak híres csillagász, hanem keresett regényíró is és még nagyobb spiritusza. Sőt, beavatott csillagász és regényíró körökben azt állítják, hogy kizárólag spiritusza. A fentebb ismertetett megoldás mindenestre a nagy spiritusztól származik. Valamely kósza szellem asztaltáncoltatás közben adhatta meg neki az alap-gondolatot a „Journal de Genève”-ben megjelent fulmináns leveléhez. Csillag nem lehetett, mert a csillagok nem hazudnak, a költői fantázia sem inspirálhatta ezuttal Flammariont, mert eszméje egyáltalán nem romantikus, hanem transcendentális. Csak egy asztrál-test-juthatottilyengondolatra, mert tudvalevőleg ez előtt épen úgy nincs akadály, mint Aladin lámpája előtt. Csupán az tűnik fel gyanusnak, hogy Flammarion, illetve a szellemvilágból való tanácsadója nem gondolta meg, hogy az amerikai polgárok épen most civódnak John Bullal, és így egészen más gondjuk van, mint hogy a németeket Belgiumból és Észak-Franciaországból — kifújják. Egy szellem elolvassa az összes újságokat, egy szellemnek tehát ezt is tudni kellene. De ha Flammarion Camille sem csillagászatitudo-mányára, sem költői fantáziájára, sem a szellemvilághoz tartozó barátaira nem hivatkozhatik, ha a fentebbi megoldás csak a franciaéshazafi Flammariontól származik, akkor nincs több mondanivaló. A kegyelet, a melyet Flammarion Camille iránt érzünk, minden további véleménynyilvánítást megtilt.

Az ARADI KÖZLÖNY teletéleszámai:

Szerkesztőség (éjfélnappal)	—	267
Szerkesztőség (csak éjfélnappal)	—	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	—	151
Posta	—	151

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Horváth Kálmán budapesti szkecs-társulatának fellépte „Mese egy közkatonáról.”
Csütörtök: Horváth Kálmán bpesti szkecs-társulatának fellépte „Mese egy közkatonáról.”
Péntek: Mozitündér, operette, új szereplőkkel.

Szombat: Tancoshuszárok. Repriz.

* A szintársulat városi segélye. Ez év január elsejével járt le a szintársulat támogatásának határideje, azonban a társulat újabb kérvényében azt mondja, hogy a viszonyok nem javultak és ezért újból kérnie kell a fűtési, világítási és rendőri, valamint tűzoltói díjak engedését. A tanács ma Urbán Iván báró főispán elnöklésével tartott ülésében úgy határozott, hogy azt javasolja a törvényhatóságnak február hónap végéig vállalja ezeket a terheket.

* A színház hírei. Mese egy közkatonáról és ezzel együtt kabaret kerül színre ma szerdán és holnap csütörtökön, naponta d. u. 4 órakor ifjúsági előadás és este 8 órakor rendez előadásul, a művészek már tegnap megérkeztek. — Tancos huszárok a legbájosabb operett, amelynek tárgya a porosz huszárok életéből van, kerül színre először szombaton. A darab kájos és fülbemászó zenéjén kívül a legszellemesebb és mulattató szöveggel rendelkezik. A főszerepeket Pataky, Rontay, Fülöp, Benkóné, Barics, Járay, Gyöző, Varnay, Delly játsszák. — Pénteken a Mozitündér új szerepetzással.

* Repülés a hazáért! (Német aviatikus-dráma az Apollóban.) Beigazolt tényként áll már előttünk: a mozi az élet hű tükrö. A német aviatikának egyik legnehezebb és legszebb feladata jutott ebben a nagy világháborúban a amig olvassuk, nap-nap után, hogy a bátor, félelmet nem ismerő német madarak megjelennek az ellenséges városok felett, hogy leadják robbanó névjegyeiket, addig a kinematográfia előbünk hoz egy idegizgató, rendkívül érdekes filmet a német aviatika világából. Csodaszépen megkonstruált kép ez, amilyenhez fogható keveset láttunk. Bámulába ejti a német aviatikusnak a repülőgépről a robozó vonatra való leugrása, amelyet szemünk előtt produkál életének kockázatásával. Az Apolló műsorának többi számai is kiemelkedők. Különösen a kárpáti harcokról készült eredeti felvételek tettettek a publikumnak. Szerdán utójára kerül vetítésre ez a műsor.

* Nelly, a mocsár virága. (Szenzációs újdonság második része az Urániában.) Látni azt a nagy érdeklődést, mellyel a közönség a kiváló drámának első részét fogadta, a színház nem késlekedett sokáig és nagyon csekély idő elmultával a film második részét is bemutatja közönségének. Méltó folytatása ez a világváros mocsarában felnőtt kis virágárusleány drámájának, ki határtalan nagyravágyásában nem elégszik meg az öt ért nagy szerencsével, mind magasabbra tör és ez okozza vesztét. Elhagyja férjét, hogy Korff báróval kezdjen viszonyt, majd Korff bárót áldozatul hagyja ott férje haragjának és Zerna gróf kastélyába megy. Azonban az öregedő gróft is hamar megunja és most egyedül maradván nagy vagyónával, élvezi a szabad életet. De feltalálja öt férje, ki még most sem tudván szökését megbocsájtani, soflórnek öltözve, autójával a halálba viszi feleségét és önmagát. A színház kéri közönségét, hogy tolongások elkerülése végett már fél 6, egynegyed 8 és 9 óraor helyeiket elfoglalni sziveskedjék.

* Betty Nansen — A kalandornő. Az Apolló színház egymás után vonultatja fel a mozi sztárjait. Csütörtökön és pénteken a mozi legbájosabb drámai hősnője, Betty Nansen lép fel szenzációs szerepében: A kalandornőben.

* „Onagysága nem tud német mondani” legközelebbi vigjátékláger az Urániában.

Megszűnik az oroszok számbeli fölénye.

(A lengyelországi harcok jelentősége. — Przemysl nem bírnak az ostromlók. — Az utolsó orosz tartalékok.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Berlin, január 12.

A sajtóhadiszálláson egyik haditudósító beszélt egy olyan katonai előkelőséggel, akinek információ helyzeténél fogva majdnem olyan értékesek, mint Höfer jelentései.

Jól állunk északon — mondotta a magasállású katona. — A háboru reánk nézve északon feltétlenül jó eredményre vezet. Boroevics hadseregparancsnok annak idején azt mondta önöknek, hogy számarányunk az oroszokéhoz három az egyhez. Most már ez az arány csak három a kettőhöz. Tudni kell azt is, hogy az oroszoknál elfogytak az intelligens emberek a tiszték és az altiszték közt. A háboru náluk csak kasztok és érdeksztérák ügye, nem pedig mint nálunk: nemzeti ügy. Hogy mikor lesz vége a háborúnak, kérdezi ön? Azt hiszem: május-júniusban, előbb nem, de sokkal később sem.

Milano. A Corriere della Sera-ban Gatti az olasz lap katonai szakértője ezeket írja: A hadviselő felek csapatainak létszáma közeledik a kiegyenlítéshez. Nem sokára a centrális hatalmak, Németország és a monarchia, kitűnő szervezethez fogva felülkerekednek.

Az északi orosz szárny megtámadására készülnek a németek.

Berlin, január 12. Schreibershafen őrnagy, a Vossische Zeitungban a következőket írja: Przemysl erősítése eddig nem szenvedtek súlyosabb károkat. Egyéb helyeken sem értek el az oroszok sikereket és a Kárpátokban sem tudnak előre haladni. Az osztrák-magyar csapatoknak sikerült a hadállásokat teljes mértékben uralni. Ez annál fontosabb, miután a orosz időjárás miatt a nyugat-lengyelországi hadszíntéren a hadműveletek csak lassan haladhatnak előre. Minél több idő kell az északi szárny megtámadására, annál fontosabb, hogy az ehhez szükséges időt megszerezzék.

Bern. Az orosz magánjelentések szerint azt hiszik, hogy a németek Varsót északról is támadni akarják. Szuha megszállásával a Ravka-Bzura közt jelentékenyen előbbre jutottak a németek. A front itt 40 kilométer széles és távolsága Varsótól csak 25 kilométer. Az oroszok a Visztula jobbpartján Novogeorgievsk és Zechanov között nagy harcokat várnak.

Német tengerészek a Bzura menti harcoknál.

Kopenhága, január 12. A mai lapok pétervári jelentése szerint a Varsó körüli harcokban részt vesz a német tengerészet is. A németek számos apró gőzöst ágyukkal szerelték fel és ezek a kis német hadihajók élénken támadják a folyó közelében levő orosz hadállásokat. Az első támadást a német monitorok Vyszogrodnál, a Bzurának a Visztulába ömlésénél indították meg.

Acélpajzsok védelme alatt folyik a harc

Kopenhága, január 12. Legutolsó pétervári jelentés szerint a részletharcok a sucha—holmovi vonalon nemesak folyamatban vannak, de egyre hevesebbé válnak. A németek csaknem teljes biztonságban haladnak előre, állandóan a föld alatt; a mily hosszú árkotás rak maguknak esakányaikkal, annyira nyomulnak előre, ha pedig ki kell lépniök az árkokból, akkor ugyanolyan acélpajzsot használnak, mint a minót a japánok Port-Arthur ostrománál a

drótsövények ellen intézett támadások alkalmával vitték magukkal.

Nem sikerült az oroszok újra-csoportosítása.

Stockholm, január 12. A svéd és norvég lapok haretéri tudósításai mind azt közlik, hogy a németek páratlan eréllyel folytatják hadműveleteiket Lengyelországban és az utóbbi napokban beállott szünet csak a rendkívül rossz időjárásnak és a járattalan utaknak tulajdonítandó.

— Nem lehet pontosan megállapítani, hogy vajjon a németek fő támadásukat Varsó ellen akarják-e irányítani, vagy pedig a Visztulától nyugatra lejjebb álló orosz seregek ellen. Hindenburg már ismételtan tanujelét adta annak, hogy ő a meglepetések embere. A hadjárat során többször megtörtént, hogy amikor a feszülten várakozó közvélemény valami fontos esemény bekövetkezését várta az egyik helyen, akkor megjelent Hindenburg győzelmi jelentése — egészen más haretérről.

Bizonyos, hogy most sem került el Hindenburg figyelmét az orosz hadsereg újabb átcsoportosításának terve. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy a németek már 25—28 kilométerre állnak Varsó körül. Ez az előmenetelt szakadatlan küzdelmek közegetté erőszakolták ki. És az nagyon fontos körülmény, mert a mikor Hindenburg először volt Varsó alá, akkor az orosz erők kikerültek a döntő összecsapást; most azonban az oroszok minden erájukat a Bzura Ravka szalasra vetették, hogy már itt felkaróztassák a Varsó ellen nyomuló sereget.

A németek diadalmis előnyomulásukban tehát már megtörték az orosz védelmi ellenállását. Megállapítható az is, hogy az orosz hadvezetőség seregeinek újabb átcsoportosítását eddig nem hajhatta végre, úgy, hogy az előtt a súlyos alternatíva előtt áll, hogy vagy a németektől ráerőszakolt terepen veszi fel a végső küzdelmet Varsóért, vagy pedig visszavonul.

Délre ugyan az oroszok erős csapatmegerősítésekkel segíthetnének ideig-óráig szorongatott helyzetükön, azonban ebben az esetben kiteszik magukat annak, hogy a vitézül harcoló osztrák-magyar seregek kiszorítják őket galiciái pozícióikból.

Várat építettek a németek az elfoglalt orosz városokban.

Pétervár. (Rómán át.) A Novoje Vremja katonai munkatársa ismertette a Ravka mellett letöltött küzdelmeket, elmondja, hogy a németek a napokban egy óriási erőt, a mely

telve volt orosz katonákkal, felgyújtottak, mert szuronyrohammal nem érték célt. Orosz lapjelentések elismerik, hogy Ilov, Lovic, Brzeziny és Tomasow a németek birtokában van. A németek ezekben a városokban városzerű erősítéseket építettek, úgy, hogy egyelőre az orosz hadvezetőségnek le kell mondania arról, hogy e városokat visszaszerezze. A Pilicától délre jelentékeny osztrák-magyar csapatok Kieico ellen nyomulnak, hogy az októberben már egyszer megkísérelt támadásokat megkíséreljék a város ellen.

Przemysl védelme elsőrendű.

Prága. Az utolsó orosz hivatalos jelentés figyelmezteti a birodalom lakosságát, hogy ne várja hamarosan Przemysl elesét, mert a vár tűzvérsége elsőrendű és a védősereg páratlanul hősi.

Bécs. A Deutsches Volksblatt haretéri tudósítója a sajtóhadiszállásról a következőket jelenti:

— Arról értesülök, hogy Przemysl az orosz hadsereg eddigi rohamai borzasztó veszteségekkel jártak az oroszokra. A védők kirchanásai rendkívül nagy veszteségeket okoznak az ostromlókban. Az elfogott orosz csapatok leplezetlen osodálattal beszélnek ezekről a ki-rohanásokról, valamint a vár tűzvérségének nagyszerű eredményeiről. Az oroszok sorait különösen a gyakori rohamokkal ritkították meg a vár védői. Ez úgy, mint az első ostrom alkalmával, most is az orosz tiszteknek kell kergetniök a legénységet az ostromra és sokat, akik nem akarnak rohamra menni, egyszerűen lelőnek.

Ujjászervezték hadtápvonalainkat

Berlin. A Lokalanzeiger galiciái haditudósítója szerint hadtápszolgálatunkat újraszabályozták. A trént csökkentették, a hadtápvonalakra fokozottan felügyelnek, tetterts tábornokok folytonosan beutazzák területüket. A Nyugat-Galiciában feneketlené vált utakat egészen a frontig pompásan helyreállították.

Félmillió ujoncot hívott be a cár.

Milano. A Corriere della Sera írja: A Daily Mail párisi kiadása jelenti, hogy az orosz cár ukázban rendelte el az 1915. évi ujoncok behívását. A sorozást január 15-től február 15-ig fogják megtartani. Megbízható adatok szerint az orosz hadsereg ez új sorozáson 585.000 emberrel fog gyarapodni.

Szibériába küldik az oroszok a kellemetlenkedőket.

Páris. Odesszából jelentik: Adamovics szociális lapszerkesztőt, aki lapjának egyik számát nem cenzuráztatta, ezért életfogytiglan száműzték Szibériába. Odessza polgármestere azt mondta, hogy Németország bizonyára győztesen kerül ki a háborúból. Ezért letartóztatták és szintén Szibériába vitték.

Berlin. A Vossische Zeitung Szófiából azt a hírt kapta, hogy Pétervárt nagyszabású zavargások törtek ki és ezért több megbízható ezredet, köztük a császári gárdát a haretérről visszahívták.

Márciusban fegyverben álltak már az oroszok.

Szabadka. Az itteni fogoly-tábor őrső népfelkelők hadnagya azt írja, hogy fogoly kozákok, tatárok, mongolok mondják, hogy őket már a múlt év márciusában mozgósították és azóta fegyverben vannak.

Amerika segítségével bírja a háborút az entente

(Milliókora menő hadi cikket, gélmiszert szállítottak Francia és Angolországba. — Anglia dirigálja az amerikai kereskedelmet.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 12.

A New-Yorker Staatszeitung írja: Ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy Amerika segítsége nélkül már rég vége lenne a háborúnak. Mialatt nap-nap után békéért imádkozunk, minden nap elátkozzuk a népek birkozásának iszonyatoságait, a mi fegyvereink és dum-dum lövegeink a mi lovaink és páncélautomobiljaink, a mi repülőgépeink harcolnak a szövetségesek soraiban, az általunk szállított szeges drót tartja fel a németek rohamjait Flandriában, a mi konzervjeink, rozsaunk, búzánk, zabunk és lisztünk táplálják a francia-britt hadsereg embereit és lovait, a szövetségesek katonái a mi cipőinkben marsolnak a német ellenség ellen, a mi marháink adják a szövetségesek lovaságának és tüzérségének a nyergéket és szerszámokat, a mi petrolium torrásaink szállítják az olajat és gázolint a szövetségesek motorjainak s a mi bankjaink az elengedhetetlen aranyfolyamat a háboru gépezetének,

amely nap-nap után a fiatal emberek ezreit nyeli el s óráról-órára a béke milliós értékeit teszi helyrehozhatatlanul tönkre.

Az a kijelentés, hogy Amerika hosszabbítja meg a jelenlegi háborút, talán paradoxnak látszik, de az Egyesült Államok október havi külkereskedelméről szóló kimutatása igazolja. Tényekben négyszer annyit exportáltak, mint az előző év megfelelő időközében, fegyverekben pedig közel kétszer annyit. 1913. októberében Anglia 62 lovat kapott tőlünk, ez év októberében hétezerkétszázhuszonhatot. A Franciaországba irányuló bőrkivitel októberben meg-négyszereződött, a konzervkivitel pedig meg-kétszázszorosodott. Franciaország, amely 1913. októberében 84,000 font szalonnát kapott Amerikából, ez év októberében 13.4 millió fontot vásárolt. Anglia bevitele az Egyesült-Államokból rézben kilenc millió font-ról huszonkét millió fontra, ruhaszövetben pedig 140,000 yardról 1,604,000 yardra növekedett. Automobilokban Amerika közel nyolcszor annyit szállított a szövetségeseknek, mint tavaly, kenyeranyagban pedig huszszor annyit. És hat-szor, gázolint pedig háromszor annyit szállítottunk, mint tavaly. A cukorkivitel 6.75 millióról 188.25 millióra, a patkóvasó pedig 163,000 fontról 2,027,584 millió fontra szaporodott. Szegben, dréiban, marhabőrben, acélban, hűvelyesveteményben és rumban a kivitel megduplázódott, halban, burgonyában, sztearinban és távirókészülékekben pedig megháromszorosodott. Gummiszalmát hatszor annyit küldtünk, mint tavaly, tojást egy millió darabbal többet, mialatt nálunk hétről-hétre emelkedtek ennek következtében az árak. Kötött áru exportunk (barisnyák, érmelegítők stb.) értéke 171,674 dollárról 878,481 dollárra nőtt. Lisztből hét és fél millió bushel helyett tízenkilenc és fél millió, rozsból 12,000 helyett 1,612,000, rabból 31,000 helyett 9,328,471, búzából 400,000 helyett 1,051,000, árpából 590,000 helyett 2,854,000 ment el, zablisztből három és fél millió font ötszáz ezer helyett, rizsből 7,200,000 1,200,000 helyett, természetesen — hála érte az angol tengeri uralomnak — a kivitel tulajdonképpeni része az entente szövetségeseknek jutott.

Milyen áldás az országra nézve — fogják sokan gondolni — külkereskedelmünk rohamos emelkedése. Csakhogy a főkönyv másik oldalán ott állnak a külkereskedelmünket ért veszteségek és pedig gyapjában 87,000,000 dollár havonként, gyapjúáruban 22 millió yard, bronzkészítményekben 4 és fél millió dollár, mészben hat millió font, mezőgazdasági gépekben hetvenhat százalék, prémiben kilenvenhárom százalék, aszalt szilvában hetven százalék, trógepekben kilenvenöt százalék. Mindezek oly cikkek, amelyekre Angliának a jelen háborúban úgy látszik nincs szüksége s amelyeknek szállítását más országokba tengeri egyeduralmával megakadályozza. Kereskedelmünk Anglia kénye-kedvére volt bízva. Ami hasznos neki a Németország elleni háborúban, azt küldentünk kell, ami pedig nekünk biztosítana előnyt Angliával szemben kereskedelmi téren a jelen viszonyok közt, azt itthon kell tartanunk. Száz gyár dolgozik Amerikában Anglia megbízásából éjjel-nappal. Ezer másik kőműve azonban nem füstölög ugyan-csak London akaratából.

Aranykészletünk is lassan Kanadába szivárog, hogy segítségére legyen Nagybritanniának Németország megsemmisítésében. 1910-ben aranykivitelünk a tízenkét hónap alatt 58 millió dollár volt, 1911-ben 37 millió dollár, 1912-ben 47 millió, 1914-ben azonban egyetlenegy hónapban, októberben 50,801,972 dollár s az év tíz első hónapjában összesen 207,958,750 dollár.

VÁROS ÉS MEGYE.

A nemzet hadi erényeinek elismerése és jutalma. Abauj-Torna vármegye megküldötte Arad városának is pártolás céljából azt a közgyűlési határozatát, amelylyel a kormányhoz fordul és kéri, hogy a magyar nemzetnek a harotereken megnyilvánult dicsősége megkapja elismerését és jutalmát abban, hogy önállóságának elhomályosítására irányuló törekvések ellensúlyozására a kormány tevékenysége ne nehezítették meg. A határozat az egész országban lelkesedést és tetzést keltett. Arad város tanácsa ma Urbán Iván báró főispán elnöklésével tartott ülésében egyhangulag magáévá tette azt és azt javasolja a közgyűlésnek, hogy hasonló felirattal támogassa Abauj vármegye hazafias akcióját.

Arad törvényhatóságának szakbizottságai. A holnap tartandó törvényhatósági közgyűlésnek kell néhány bizottságot megválasztania, másokat pedig kiegészítenie. A tanács ma tartott ülésében jelölte ki a vármegye ajánlandó városatyáit és az elnöki Urbán Iván báró főispánnal egyetértésben úgy döntött, hogy egy a főispán, mint a törvényhatóság a múlt évben kiküldötteket, illetve megválasztottakat tüntesse ki ez alkalommal a bizalmával és így a bizottságok nem változnak. Az új virilitásokat pedig a következőképp osztják be: Demján Aurél drt a szegényügyi és próbituonális, Fodor Zsigmondot az építészeti, Knéffel Lajost a pénzügyi, Posgay Lajost drt az egészségügyi, Deutsch Ignácot a pénzügyi, Kremer Alajost a gazdasági székhez, Pollák Vilmost a pénzügyi bizottságba küldik ki. Javasolja a tanács, hogy Schütz Henrik drt a jogügyi és Szabó Albertet a pénzügyi bizottságba válassza meg a közgyűlés.

Tizenkét milliót örökölt egy lakáj.

(A külön Révay báró végrendelete. — Aki csak az inasaival érintkezett.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 12.

Különc életet élő aggastyán mágnás hunyt el a múlt év decemberében budapesti Andrassy-uti palotájában. Révay Ferenc báró, a nyolcvan évnél idősebb aggastyán évtizedek óta csupán cselédségével érintkezett, se rokont, se ismerőt nem bocsátott maga elé, beérte szolgálói, inasai társaságával.

Halála után kitudt, hogy a külön báró végrendeletet is hagyott hátra, még pedig nem is egyet, hanem ötöt. A végrendeleteket most hirdette ki a budapesti központi járásbíróóság mint hagyatéki bíróságnál Mészáros dr. törvényszéki jegyző. A bírói aktusnál megjelentek Jeszenszky és Hedry közjegyzők helyettesei és a Földhitelintézetnek képviselője, amelynél a végrendeleteket őrizték, a törvényes örökösök képviselőiben Farkasházy Zsigmond dr. és az elhalt báró ügyvédje, Tilles Béla dr.

Révay báró körülbelül 12 millió koronát kitevő egész vagyonának, a 30,000 holdas turói uradalomnak, az ősi kastélynak, az Andrassy-uti palotának, minden ingóságának, műkincselnek általános és kizárólagos örökösevé Johann Reichl nevű lakáját nevezte ki. Rokonainak egyetlen fillért sem hagyományozott és jótékony célra sem juttatott az örösi vagyonból egy fillért sem.

Az öt végrendeletben Johannon, a hűségos lakájon kívül még néhány név szerepelt hagyományosként. Így 1892-ben kelt végrendeletében négyezer koronát hagyományozott volt titkárnak, Ravasz Oszkárnak. Ezt az összeget további végrendeleteiben fokozatosan leszállította száznegyven ezer, utóbb száz ezer koronára. Barunik nevű komornyikjának évtizedek előtt nyolcvan ezer forintot rendelt kifizetni halála után, de utóbb ezt is lassan negyedére szállította le. Kétszáz ezer koronát arra a célra hagyott végrendeletében a báró, hogy többi inasa kapjon különböz, 1000, 2000, sőt 5000 koronás életfogytiglani évjáradékot, Reichl János felügyelete alatt.

A tőke az összes kedvezményezett cseléd-ek elhaltával Reichlra illeti. Ő öröklő a pár milliót kitevő készpénzt és értékpapírt is.

Révay Ferenc báró egymásra következő különböző végrendeleteiben a legtöbb helyet inasnevek esereberője foglalja el. Egyiket kitagadja és a másikat teszi helyébe, aztán ez is kegyvesztett lesz és jön egy harmadik, csak Reichl János tartotta meg változatlanul kegyenci helyét. Róla annyira gondoskodott a külön báró, hogy elrendeli végrendeletében: ha Reichl János lemondana az örökségről, akkor a beszállított egyházmegye öröklő a vagyont. Így kívánt az ellen védekezni, hogy rokonsága, melynek egyetlen tagja sincs megemlítve az öt végrendeletben, meg ne kísérelje Reichlra a milliókról való lemondásra bírni, mert akkor sem ő, sem a család, hanem a papok öröklők az örös vagyont. A végrendeletek Reichl Jánosnak utóörökösököt is rendelnek, még pedig az első végrendelet Reichl törvényes gyermekeit, a második meg a törvénytelen és utólagos házassággal született Reichl-gyermekeket is utóörökösöknek rendeli.

A végrendeleteket Tilles Béla dr. beszállított ügyvéd készítette, kit a végrendeleti végrehajtójává nevezett ki. A törvényes örökösök parrel készülnek megvárni a lakáj-örökösök végrendeleteit.

Ehibázták a franciák a „nagy” offenzívát.

(Angol segítségre várnak. — Az erdei harcok. — Kitchener lesz az új fővezér?)
Távirati tudósítás.

Berlin, január 12.

Róma. Egy aktív olasz tábornok a Nazionale hasábjain bírálatot tett közsé a francia hadvezetéséről, amelyet teljesen ehibáztának mond.

A három hónap óta bejelentett nagy offenzíva — írja — álmoknak bizonyult, mert erősítés ugyan érkezett, de a beharangozott offenzíváról szó sem lehetett, csakis egyes pontokon való részleges előnyomulásról, ott, ahol a franciák remélték, hogy gyengébb ellenfélre találjanak.

Az olasz tábornok kérde: Hiányzott talán a nagy offenzívához az anyag, vagy pedig a módszer volt hibás? — A tábornok igennel válaszol erre az utóbbi kérdésre.

— Az erősítések — ez a véleménye a tábornoknak, — meg voltak, de sohasem ott, ahol kellett volna, hogy a gyengébb német pontokat keresztül törje. A németek erősen hisznek ugyan az istenben, azonban még jobban megukban.

Anglia új hadseregével kezdik meg az újabb támadást.

Amsterdam. A Tijd londoni tudósítója írja: Az angol lapok rendkívül komolyan ítélik meg a helyzetet. Mindenki tudja már, milyen óriási katonai és ellentálló erő felett rendelkezik a német birodalom és hogy még akkor is nehéz lesz Németországot legyőzni, ha a szövetségesek offenzíváját fenn lehet tartani. Az orosz küzdelem eredménytelenül folytat. Angliában teljesen méltányolják és látják, hogy a szövetségesekre nagy és nehéz feladatok várnak. Most abban reménykednek, hogy az új angol csapatok hozzá fognak járulni a nyugati harcok gyorsabb lefolyásához. Az első csapatosztály kiképzése befejezéséhez közeledik. Hillarie Bellos, Anglia legjelentékenyebb katonai szakértője azt írja, hogy Joffre igen nagy tartalékot visszatartott, hogy a döntő ütközethez a németek leggyengébb pontján a legerősebb offenzívát kezdje meg. Ebben az esetben a szövetségesek a legvégeőkig fogják erőiket kifejteni. Egy ilyen offenzíva természetesen gyors és döntő változást okozna a jelenlegi helyzetben és nagyon könnyen lehetséges, hogy a támadással addig fognak várni, amíg az angol megerősítések megérkeznek.

Mikor támad Joffre?

Lyon. A Republicain azt írja, hogy a hadsereg franciaországi frontja erős vár, amelynek bevételére hosszú ostromot igényelne és rettenetes áldozatokba kerülne. Joffre okosabb, semminthogy ilyenbe fogna, hanem bevárja, míg a németek maguktól kivonulnak Belgiából, majd amikor az angolok Zeebrugge-nél csapatokat szállítanak partra és az oroszok betörnek Sziléziába. (Akkor ugyan sokáig várhat szegény Joffre!)

Német siker Arras mellett.

Genf. A németek gyilkos ágyuzásának hatása alatt a franciák Arras mellett kényszerültek a Berbonvall erődöt kiüríteni.

Tüzérségi harcok vannak az Yser mellett.

Berlin, január 12. Rotterdamból jelentik: Sluisi tudósítás szerint a legutóbbi napokban a küzdelem az Yser mellett heves tüzérségi

párbajra szorítkozott. Havreba naponta érkeznek a frontról sebesült- és betegszállító vonatok.

Rotterdam, január 12. A „Times”-nek Észak-Franciaországban levő haditudósítója nagy ismertető cikket küld a csatornázott Yser-területen levő helyzetről s kifejti, hogy az elárasztás stratégiai előnyeit most a német hadsereg élvezi.

— Egyre jobban kiderül — írja az angol haditudósító — hogy a csatornázott Yser mellett történt elárasztás kezdetben ugyan rendkívül értékes volt a szövetségesek védelmi állására, most azonban nagyban akadályozza azokat a támadó mozdulatokat, amelyeket az újonnan érkezett angol erősítések tesznek lehetővé. Az elárasztott terület most épp annyira hasznára van a németeknek, mint ahogyan október kezdetén a belgáknak használt. A német állások megkerülését baloldaltól a tenger, jobboldaltól pedig az áradás megakadályozza. Ennek a körülménynek tudható be az is, hogy a Nieuport—St. Georges—Westende vonalon az előrehaladás aránytalanul nagy áldozattal van összekötve és hogy a szövetségeseknek Rouselaere ellen való előnyomulása is csak nagyon lassan történhetik meg. Veszteségünk tisztokból, altisztokból és egészségügyi személyzetben támadó fellépésünk óta jelentékenyen megnövekedett. Majd most elvállik, vajjon az újonnan partra szállított hadsereg tisztjei elegendő kiképzésben részesültek-e és hogy rendelkeznek-e a szükséges vezetői képességekkel, mert csak így pótolhatják teljesen a támadó hányt.

Bizonyos az, így végül a Times tudósítója, hogy az újonnan érkezett erősítésekkel sem fog a harcok új szakasza megkezdődni, mert a németek minden talpalatnyi földet makacsul és kötségbeesetten védnek. Ha mi támadásba megyünk át, ez még nem jelent, mielőtt általában hiszik, a németek számára kritikus fordulatot, hanem inkább a szövetségesek számára, a kiknek az elesett tisztiek pótlásának kérdése sokkal nagyobb nehézségeket okoz, mint a németeknek.

Rotterdam. Dünkirchenből érkezett sürgönyök szerint a flandriai francia belga csapatok helyzete kedvezőtlen. Az egyesített csapatok a német agyutűz hatása alatt súlyos veszteségeket szenvedtek. Érkeztek ugyan pótlások a Dixmuidentől délre eső részekből, azonban azok sem tudták feltartóztatni a németek gyors előnyomulását. Az utóbbi napok harcokban három belga miniszter is esett el.

Albert király maga is megjelent a véres harcok alatt a hadszíntéren, hogy katonái bátorítsa. Végül is a belgák és a franciák elnyújták pozícióikat.

Helyzet az északfranciaországi fronton.

Kopenhága. A Nationaltidende párisi tudósítója írja: A folytonos esőzés hátráltatja az operációkat, az Argonneokban és Elzászban azonban hevesebb lett a küzdelem. A tenger-től Arrasig több ízben teljes esőrd uralkodott. A front nyugati részén, északkeletre Alberttől La Boisselle irányában, a Champagneban és a Trayon és Pont á Mousson melletti erdőkben a franciák állítólag kisebb területet nyertek. La Boisselle mellett igen érdekes a franciák hadállása. Ez az Amienstől Valenciennesre vezető országúton terjed, amely Albert, Bapaume és Cambrai városokat köti egybe. Ezenkívül a hadállásoktól több országút vezet Eucre és a Somme irányában a La Boisselleig, aminek az esetben volna nagy jelentősége, ha a franciák erről a vidékről, Bapaumból a Schelde felé akarnának előrenyomulni. A németek Brüggeben hét gyorstűzelő ágyút helyeztek el, hogy ezekkel védekezzenek a francia reptűzgépek ellen.

Az angolok flandriai veszteségei.

Zürich. A Neue Züricher Zeitung értesülése szerint az angolok eddig Flandriában kiállítottak körülbelül negyedszáz ezer embert és veszteségük kilencvenezer tönnyit meghaladó.

Kitchener veszi át a franciaországi főparancsnokságot?

Berlin, január 12. Kopenhágából jelentik: A „Morningpost” írja: Tudvalevő, hogy több oldalról törekszenek Lord Kitchener megbuktatására. Híre terjedt, hogy a tavasszal át fogja venni Franciaországban a főparancsnokságot, ha az új angol sereget odaszállítják. A „Morningpost” csodálkozik rajta, hogy most hirtelen elégedetlenek bizonyos körök Lord Kitchener működésével, holott eddig a hadsereg és az országvédelem főtámaszának tekintették őt.

Minden épkezláb franciát besoroznak

Rotterdam. Franciaországban most már azokat is besorozzák, akiket segédszolgálatra sem találtak alkalmasnak.

Nincs hus Franciaországban.

Páris. A Temps írja: Franciaország huzakészletei elfogytak, most tengerentúli fagyasztott hússal kísérleteznek, de kevés sikerrel.

A szigorú Joffre.

Zürich, január 12. A „Züricher Zeitung” mai számának közlése szerint Joffre generális szimusz a főparancsnokság átvétele óta nem kevesebb, mint hetvenhét tábornokot küldött nyugdíjba. Szigorúan megbünteti a kis hibákat is. A megrendszabályozott magasabbrangú tiszték számát százövenre teszi.

Genf, január 12. A Franciaországban dolgozó svájci haditudósítók jelentik: Az újságíróknak északra és keletre való igyekeztetése francia hadvezetéség mindannyiszor megghiúsította, valahányszor French tábornok pártolta a haditudósítók kérelmét. Ismeretes, hogy Joffre minden haditudósítót a pokolba kíván, míg French bennük csupa angyalokat lát. Joffre a háborút a nyilvánosság kizárásával, French pedig meghívott publikum előtt szeretné viselni. A francia tábornok azt állítja, hogy az angol sító fővezér Joffrenak már sok tervét elrontotta. A szövetségesek között heteken át tartó viszály Gallieni tábornokot, Páris kormányzóját arra bírta, hogy francia és olasz haditudósítók-ból álló nyomozó expedíciót szervezzen azaz a feladattal, hogy az angol sító állításainak helytelenségéről a helyszínen szerezzen bizonyosságot. Soha azonban nem mentek a nyomozással, mert az újságírók működését Joffre időszertüennek tartotta és megghiúsította.

Német posta Antwerpenben.

Antwerpen. A rendes német posta megkezdte működését.

Viviani hasugságai.

Berlin. Viviani francia miniszterelnök száz-ezer példányban kinyomatott egy eszmé rágalmat, hogy a németek hányszor és hogyan sértették meg az emberi jogokat a háborúban. Jelentését soronként megcáfolják és egyttal kimutatják, hogy a franciák mindent, sőt még többet elkövettek, mint amit a németekre hazugul ráfognak.

Japán népe nem kér a háborúból.

Milanó. A Corriere della Sera Tokióból jelenti: Japánba a gyűlekezői tiltakzat meg-hosszabbították, mert a háboruellenes agitáció növekszik.

H I R E K.

Német-katonák átutazása Temesváron.

(Ünnepi szövetségesünk tisztjeit.)

Távirati tudósítás.

Temesvár, január 12.

Temesvárott ma lelkes ünnepléssel fogadták és arra átvonuló és a városban rövidebb ideig tartózkodó német katonákat. A német katonák érkezéséről az első híradást a polgármester a következő felhívásban hozta a lakosság tudomására:

Fogadjuk a német katonákat!

Ma délután fél hat órakor városunkba érkezik egy nagyobb német katonai csapat huszonhat tiszttel, mely holnap délelőtt tizizenegy óra között tovább megy délnek.

A csapat a józsefvárosi pályaudvarról az Uri- és Kossuth Lajos-utcákon át vonul a Belvárosba.

Felkérem a város közönségét, hogy hű szövetségeseink derék csapatát lelkesedésük kitörésével fogadják.

Menjünk elébe és üdvözljük az egész vonalon. Lobogózzák fel a bevonulási utnak és a Belvárosnak házait.

Isten hozta a dicső német hadsereg katonáit. Temesvár, 1915. január 12.

Geml József,
polgármester.

A házakon zászlókat tűztek ki, az utcákra nagy tömegek vonultak ki és amikor a német csapat délután fél hat órakor megérkezett és az Uri- és Kossuth Lajos-utcaon vonult a Belvárosba, óriási éljenzés, ünneplés fogadta őket.

Este nyolc órakor a Koronaherceg szálló emeleti termében vacsora volt, amelyen a német tisztek, a temesvári tisztikar tagjai és a polgári hatóságok fejei vettek részt.

A németek, akiket minden jóval elláttak, holnap délelőtt utaznak tovább.

— Az A) osztályú népfőkelők bevonulása. A gyulai népfőkelő parancsnokság ma rendeletet küldött Arad város katonai osztályához, a melyben megparancsolja, hogy mindazok az A) alosztályú népfőkelők, akik bármilyen jogcímen ez ideig még mentesítve vannak a tényleges katonai szolgálat alól azonnal bevonulni kötelesek. A parancs kiterjed az 1872. évtől kezdődőleg minden évfolyamra és minden fegyvernemre, tehát a lovasságra, tüzérségre, gyalogságra és műszaki csapatokra is. Kiterjed mindazokra, akik akár betegség címén, akár mint létszámfelettek szabadságoltattak, vagy pedig mint felülvizsgálatra utasítottak tartózkodnak Aradon. Ugyanezok Gyulára keil bevonulniok azoknak is, akik esetleg más népfőkelő parancsnokság területén illetékesek. A bevonulásra kötelezettek előbb az aradi katonai ügyosztálynál jelentkeznek, ahol behívót kapnak. A katonai ügyosztály vezetője, Nagy Ottokár tb. tanácsnok, dobszó és hirdetmény útján adta tudtára az érdekelteknek a bevonulási parancsot.

— Előléptetett aradi katonatisztek. A király november 1-i ranggal kinevezte a gyulai 2-ik népfőkelő gyalogezredben főhadnagyokká: Popovics Mihály és Szemere Gusztáv hadnagyokat.

— Aradi artista szabadulása Angliából. Dániából érkekes levelet irt haza rokonainak egy aradi származású artista: Pálfi János, akit társulatával együtt Angliában ért a háboru kitörése és csak nagy viszontagságok között jutott el Aalborg dán városba, ahol a The Musical Dwarf Varieten tagja.

— Angliában egy kis városban játszottunk — írja az aradi artista — amikor a háboru kitört. Attól a naptól kezdve kimendhatatlan gyűlölettel néztek mindenkire és mindenre, ami német. A németeket különben azelőtt sem szerették valami nagyon. Ha egy idegent láttak, mindjárt rámondták, hogy német, ha nem is volt az. Mi plakátokon hirdettük, hogy magyarok vagyunk, de azért csak szidalmaztak. Egy hét múlva átmentünk egy másik városba, de ott még nagyobb német gyűlölet fogadott. Igazgatónkat itt azzal fenyegették meg, hogy kötelet kötnek a nyakára. Esténként lesbe álltak, hogy jól elverhessenek, de ez a szándékuk nem sikerült. Hamarosan innen is el kellett mennünk és most már sehol sem kaptunk szerződést. Új tartózkodási helyünkön — egy nagyobb városban — már jelentkezni kellett minden osztrák-magyar és német alattvalónak. Mi is jelentkezünk és ívet töltöttünk ki arról, hogy hol születtem, hány éves vagyok, szüleim, testvéreim kik, fivéremeim katonák-e, voltam-e én katoná. Végre kaptunk szerződést is, de már azt sem hirdethettük, hogy magyarok vagyunk, mert a magyarokra haragudtak. Megváltoztattuk a nevünket és mint angolok szerepeltünk a műsoron két héttig. Akkor elbocsátottak és a varieték igazgatói mindenhol kimondták, hogy német, osztrák és magyar artistákat egyáltalán nem szerződhetnek. Így kenyér nélkül maradva szerettük volna elhagyni Angliát, de nem tudtuk a módját. Végre egy jólelkű rendőrfőnök megmagyarázta, hogy miként kell az ország elhagyására engedélyt kérnünk katonai szolgálatra alkalmatlan voltunkat orvosi bizonyítvánnyal igazolva. Hullban három napi késlekedés után végre hajóra szálltunk és három napi tengeri utazással Kopenhágába értünk. Az utat mindenki rettegve tette meg: féltünk, hogy aknára kerül a hajónk. Szerencsénk, hogy elhagytuk Angliát, mert elutazásunk után minden idegent összefogdostak és internáltak.

— Szendrey fia Hindenburg seregében. Mikor a háboru kitört, Szendrey Mihály aradi szinigazgatónak két fia, Imre és István — mind a ketten Aradon végezték a kereskedelmi iskolát s mind a ketten szini pályára léptek — szinte egy időben önként jelentkeztek katonai szolgálatra. A husz éves Szendrey Imre azóta Hindenburg seregében küzd. Ma az oroszlenyelországi Noworadomszk városból érkezett tőle levelezőlap apjához, amelyben a lelkes fiatalember meleg szavakban írja le, mint töltötték el a magyar katonák a noworadomszki Thonet gyárban karácsony éjszakáját. „Harminchat órai pihenőt kaptunk — írja — s holnap már megyünk tovább, újra a tűzvonalba.”

— Ki az ellenség? Egy hollandi újság híradása szerint az egyik délafrikai angol gyarmat kormányzója a háboru kitörésekor kormányától azt az utasítást kapta, hogy a gyarmat területén tartózkodó ellenséges államok honpolgárait le kell tartóztatni. A kormányzó erre a következő távirati választ küldte a központba: Hét német, négy orosz, két francia, öt olasz és két román alattvalót letartóztattam. Kérek felvilágosítást, kik az ellenségek?

— Arad város a Vörös Félholdnak. Bárcy István Budapest polgármestere arra kéri Arad városi, hogy támogassa a Vörös Félholdat. A tanács ezer korona megszavazását javasolja a közgyűlésnek.

— Aage Madelung egy aradi festőművészhez. Ritkán irt róluink magyarokról külföldi ember olyan szeretettel, mint Aage Madelung, de ritkán is találkozott hírlapi cikk olyan lelkesedéssel és hálával, amivel a svéd költőt nálunk fogadták. Táviratban, levelekben halmozták el üdvözlésekkel a Berliner Tageblatt kárpáti haditudósítóját. Aradról is többen üdvözölték Aage Madelungot. Így a Vározi kávéház egyik asztaltársasága is üdvözlét küldte a költőnek. Az üdvözlét Balla Frigyes aradi festőművész küldte el, aki a kártyára pompásan megrajzolt magyar legényt varázsolt. Zászló lobog a legény kezében, kalapját lengeti üdvözlésre a másikkal, a zászlón pedig ott az üdvözlét: „Éljen Aage Madelung!” A levél eljutott a svéd költőhöz, aki Sátoraljaujhelyről sietett megköszönni a reá emlékeztést a következő Balla Frigyeshez intézett sorokkal:

— Kedves uram, köszönöm önnek a szép rajzot és a barátaival együtt hozzám küldött jókívánságokat, amelyekért igazán hálás az önök Aage Madelungja.

A kávéházi társaság tagjai közül Kell Mihály még külön levélben is üdvözölte a magyarokat megértő svéd író és Aage Madelung Kell Mihálynak is külön megleghangu levélben mondott köszönetet a figyelemért.

— Török katonát temettek a bajai izraelita sírkerítésbe. Bajáról jelentik: A bajai katonai kórházban tegnapelőtt meghalt Begovics Ali török katoná. Délután három óra felé valóságos népvándorlás indult meg a város minden részéből a közközház felé. Ünnepi ruhába öltözött asszonyok, leányok, férfiak és gyermekek sűrű csoportokban siettek végig a széles Rökus-utca. Szokatlan szertartáshoz igyekezett ez a nagy tömeg: török temetéshez. Begovics Ali mohamedán katonát, aki a szerb harcúterén szerzett betegségében halt meg, temették. A szertartást a bajai tartalékkórház vezetőségének megkeresésére török tábort pap végezte. A temetési szertartás egyszerűségében és minden pompától mentesen az orodox-zsidó temetési szertartáshoz annyira hasonlított, hogy szinte azt lehetne mondani, hogy annak mása. Az elköltözött Ali Mehmed Begovics felett néhány esendes, keleti imát zokogott el a pap, azután beemelték az egyszerű koporsót a halottvivő kocsiába, amelyet a bajai izr. hitközség kétszemesen bocsátott rendelkezésére és megindult a végtelenek látszó menet, amelynek díszét és pompáját a bajai közönség impozánsan megnyilvánuló részvétele adta meg. Az izraelita temetőben, ahol a zsidó szentegylet az elhunyt hőnek díszsírhelyet adott, ismét egyszerű szertartás következett, azután eltemették szegény Ali Mehmed Begovicsot. Amikor pedig vége volt a szertartásnak, a sírhant elé járultak az asszonyok és a leányok és valósággal elárasztották a sírhalmot virágokkal.

— Figus Albert megsebesült. Amikor munkatársunk, Bolgár Lajos a déli harcúterén, akkor még Szerbia belsejében harcoló csapatainknál járt, megírta, hogy a lövészárokban aradi ismerősökkel is találkozott: többek között Arad város egyik volt főtisztviselőjével: Figus Albert jelenlegi szatmári városi főszámvévővel. Figus Albert egészen a legutóbbi ideig lenn harcolt a szerbek ellen, de a múlt év utolsó napjaiban megsebesült és most hazaszállították Szatmárra, ahol családja körében várja be felgyógyulását.

— Adományok az aradi szegénytanulóknak. Heitz Nándor dr.-né hetvenhat korona gyűjtését átnyújtotta özv. Hauser ezredesnek, az aradi szegénytanulók egyesülete elnöknőjének, aki ezután mond köszönetet az adományokért.

— Bevonulók részére meleg alsóruhások, sweaterek, takarók és katonai felszerelések legolcsóbb árak mellett kaphatók Fodor és Halász uri divat üzletében Aradon, Fehér Kereszt szálló épületében.

— **Aradi önkéntesek tisztvi vizsgálója.** Az aradi házezred önkéntesei, akik Karánsebesen végezték az önkéntes-iskolát, tegnap tartották meg Aradon a vizsgájukat. A vizsgát, amelyen Fülöp vezérőrnagy elnökölt, valamennyien sikeresen letették és egy legközelebbiraindításban kadettaspiránsokká lépnek elő. Az aradi gyalogezredből harmincöt, a vadászszázalókból nyolc önkéntes vizsgázott, akiknek névsora a következő:

Asbóth Oskár, Balogh Tibor, Berkovits Aladár, Bickel Béla, Blagó Vazul, Bodor-Döme, Cziflán István, Faragó László, Farkas József, Gábor (Leipniker) László, Hegyesi László, Hóman Jenő, Horák Gyula, Herold-József, Kádár Aladár, Kardos László, Király Sándor, Kállay Nándor, Korányi Gyula, Kornai Félix dr., Kopf József, Lipschitz Jenő, Mogyits Lajos, Mayerhofer Ferenc, Markovits Mihály, Morgensztern Lajos, Nadabán János, Ráthay Jenő, Schiff János, Soltész Endre, Szendrő György, Török László dr., Tócsik Antal, Zuck Antal, Zeyk Elek.

A 28. vadászszázalój önkéntesei: Csergő Zoltán, Figlár Géza, Guggenberger Edmond, Herzum Henrik, Jámbor Kálmán, Kiss Gyula, Lendvai Lajos, Tóth Ferenc.

— **A gázgyári szerződés.** Sándor János belügyminiszter ma küldött leiratában arról értesíti Arad város közönségét, hogy a gázgyár szerződésének meghosszabbítása tárgyában hozott közgyűlési határozatot nem hagyta jóvá és utasította a törvényhatóságot, hogy újabb tárgyalásokat folytasson a társulattal, a miniszter által kívántak szemmel tartása mellett. Elmondja a leirat, hogy a miniszter számadozókat kíván arra, vajon a megváltás, vagy pedig a szerződés meghosszabbítás előnyösebb-e a városnak, továbbá, hogy műszaki szempontból tanulmány tárgyává teendő, vajon a gáztermelés és a fogyasztás körülbelül miként alakulhat ki Aradon a jövőben. Ha ezek a tanulmányok rendelkezésre állanak és a város ismét arra az eredményre jut, hogy a házi kezelésnél sokkal előnyösebb a megváltási jogról való lemondás a jövedelem részesedés fejében, akkor nem pót, hanem teljes új szerződés kötését kívánja a kormányhatóság és sulyt helyez arra, hogy a közvilágítás olcsóbbá tételék. A tanács a jövő havi közgyűlésnek mutatja be a miniszteri leiratot és kér utasítást az új tárgyalások megkezdésére.

— **Önkéntességre képesítő vizsgák.** A honvédelmi miniszter sürgős rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz az önkéntesi jog kedvezményes megszerzése dolgában. A rendelet szerint a miniszter megengedi, hogy az 1892., 1893., 1894. és 1895. évben született népfelkelők, akik fegyveres népfelkelési szolgálatra kötelezettek, kivételesen az egyévi önkéntesi szolgálatra képesítő vizsgára bocsátassanak, ha valóban tényleges szolgálatban állanak és ha bevonulásuk előtt a véderőtörvény 21. szakasz 1. pontjának 3. bekezdésében megjelölt valamely tanintézetnek abba az évfolyamába voltak felvéve, amelynek elvégzése a vizsgára bocsátás feltétele. További feltételek még a következők: 1. Igazolni kell, hogy a folyamodó figyelembe jöhető tanintézetnek előző tanfolyamait, vagy osztályait is mint rendes tanuló végezte. 2. Rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények felforgása, melyek a folyamodó önhibáján kívül okozták a tanintézetnek elküldött látogatását. 3. A folyamodó kötelezi magát, hogy a sikeres kiegészítő vizsga esetében a közös hadseregbe, vagy a honvédségbe önként besoroztatja magát. Az itt felsorolt feltételek megfelelő folyamodóknak kellően felszerelt kérvényeit határozathozatal végett a honvédelmi miniszterhez kell felterjeszteni. A kiegészítő vizsgák a közös hadseregbeli gyalogsági hadapródiskolákban, a pécsi honvédhadapródiskolában, továbbá a marburgi és pozsonyi katonai főreáliskolában, a soproni onvéd főreáliskolában, végül a mahisch-weissárcheni (jelenleg Mödlingben elhelyezett) lovasági hadapródiskolában január 11-én és február 8-án kezdődnek.

— **Lippafüred gyógyfürdő-telep adománya a sebesülteknek.** A lippafüredi rt. Apolló borvíz-kezelőségének a tegnapi napen Hegedüs Edéné akadémikusához intézett levelében hivatva 400 éves ásványvizet ajánlott fel az aradi katonai kórházakban gyógyuló sebesültek és betegnek számára. A neves szü adományt köszönettel vette a kórházak vezetősége.

— **Változás az aradi Vörös Kereszt vezetőségében.** Az aradi Vörös Kereszt egyesület választmánya esütörtökön délután négy órakerület tart a városháza tanácsstermében, hogy tudomásul vegye Kádás Kálmánénak, az egyesület egyik érdemes alelnökjének egészségi okokból való lemondását s megválassza utódját.

— **A bevonulék figyelmét felhívjuk a Chick uri divat-üzletre, Arad, Andrassy-tér 15.** Pannónia-szállodával szemben, ahol teveszű-szwátter, alsó nadrág, takaró, barisnya, valéd dr. Jäger selyem és japán papír-alsórubbák, hátzsákok és más hadfelszerelési cikkek legolcsóbban beszerezhetők. 191

LEGUJABB

Erkezett reggel 3 óraker. (Táviroda cenzurázva.)

Bécs. A király Webeburg János báró és Csanády Frigyes altábornagyoknak az ellenség előtti vitéz és eredményes magatartásukért a másodosztályú vaskoronarendet, illetve utóbbinak a katonai érdemkeresztet a hadiékítménnyel adományozta és számos hadosztály parancsnokot Lipórenddel, vaskoronarenddel kitüntetett.

Bécs. Tisza István gróf délután visszautazott Budapestre.

Nagyvárad. Ferenc Salvátor főherceg reggel ideérkezett és sorra meglátogatta a tizenöt nagyváradai csapat- és tartalékkórházat.

Bukarest. Bukovina egész területén napok óta nagy hóvadások vannak. Az időjárás a csatákat megnehezíti és az oroszok élelemszállítását gátolja.

Lipce. A német városok küldöttsége ma a keleti harctérre utazott, hogy az általuk gyűjtött két millió márkát kitevő Hindenburg-alapot átadják Hindenburg tábornagnak.

Páris. Anglia és Franciaország között egy idő óta lappangó érdek ellentét ismét kiélesedőben van, mert Anglia láthatóan arra törekszik, hogy a háboru sokáig tartson és Németország ezáltal kimerüljön, míg Franciaország nap-nap után fokozódó kimerültsége folytán a háboru gyors befejezésére vágyódik.

Páris. Montenegró francia követe Párisba érkezett, hogy Montenegró pénzügyi támogatása és eleség-élelemszállítása érdekében eljárjon, mivel az ország teljesen kimerült.

Genf. A szerb konzul kormánya megbízásból felszólította azon orvosokat, akik tanulmányait a svájci francia egyetemeken végezték, hogy rögtön utazzanak el és menjenek Szerbiába, ahol óriási az orvoshiány.

Köln. Péterváron és Moszkvában a birodalmi дума szociálista tagjainak lefolytatása miatt a munkások sztrájkba léptek. Veszélyes zavargási tünetek észlelhetők.

Konstantinápoly. Angol cirkáló Sarizekinél csapatokat akart partraszállítani, de az őrség elűzte. Később a hajó Alexandrettnél tett partra csapatokat és a nemzetközi jog ellenére ágyuzta a nyílt várost.

Róma. Milanóban, Turinban és Velencében szociálista népgyűléseket tartottak, melyeken éleshangú határozatokat hoztak a háboru izgatók ellen és a semlegesség érdekében.

Róma. Az ezermillió nemzeti kölcsönre eddig már is ezerháromezres milliónál többet jegyezték.

A megbékült ellenség.

(Dolgoznak a harok frontja mögött. — Német csapatok élete a megszállott Észak-Franciaországban.)

Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, január 12.

Herold Emil, a Münchner Neueste Nachrichten-nek a nyugati fronton lévő haditudósítója írja Arrasból:

— **Háboru és béke...** Egyik a másiknak ellensége, mint éjjel és nappal és mégis, mint éjjel és nappal egyik a másiknak következménye. Két megragadó ellentét, ha az ember a békés otthonból az arevonat harci zajába érkezik s megkapó és megrázó, ha az ember ott, az ellenséges országban egymás mellett látja: a háboru és békét. Vajon az önfelirtás banális ösztöne, vagy isteni ajándék, amely megadatott az embernek, hogy még a sirra is a remény virágát ülteti? Tirlemontnál egy leégett ház romjai mellett láttam egy asszonyt, fiatal, karcsu szép asszonyt. Gyászruhája halálról beszélt, vonásai mintha kőbe lettek volna vésve. S mégis, az ácsnak adott utasítást, hogy tetőt huzzon a szenes falak felé. Láttam néhány kilométernyire a csalavonaltól ágyudörgés közepette földet művelni, láttam gyárkéményeket tüstölteni ott, ahol negyedévvvel előbb csak romok voltak s Valenciennesnél az első ágyudörgéssel egyidejűleg egy gyár tüttylejét halottiam, amellyel munkasait bocsátotta el éjszakai nyugalomra...

Ilyen szoros közelségben vannak ott egymás mellett háboru és béke. Bizonyos, hogy a háboru otthagya rettenetes nyomait a vidéken de az életet, minden életet még sem ilt ki az általunk megszállott észak-franciaországi nagy városokban ma már ugyanolyan élet folyik, mint akár Berlinben, vagy Münchenben. Lilleben például, amely pedig sokat szenvedett, a kereskedelem ma már teljes élénkséggel folyik s aig van bezárt üzlet. Nyitva a cukrászda és a mézarszék, gyümölcs és főzék olcsóbb, mint otthon, tengeri rákot vásárolhat az ember, mézet, ékszeri, vagy prémét, semmi sem hiányzik. A franciák már megszokták a németeket s délben, ha a göttingeni népfelkelők zenekara végig vonul a városon, utána osódulnek a gyerekek, asszonyok, férfiak, mint béke idején. Nagyszerű látvány, mint lépegetnek majdnem katonásan a franciák a „Deutschland, Deutschland über alles“ melódiájára.

Megtörtént velem Lille-ben, hogy egy kis franciának egy sous-t dobtam oda s a kölyök nem köszönte meg. Egy elhaladó francia ur látta a jelenetet s odaszólt a gyereknek:

— Nem tudod, mit kell mondani, ha valamit kap az ember? Szégyelheted magad!

A kisebb városokban s a front mögötti falvakban még udvariasabbak az emberek, mint a városban. Az asszonyok meglajlják magukat, a férfiak kalapot levéve köszönnek, vagy katonásan szalutálnak. Tudják, hogy mit köszönhetnek a németek gondoskodásának, hisz nélkülük már éhen haltak volna. A német katonai hatóság a lehető leggyorsabban organizálta a lakosságnek élelmiszerral való ellátását. A lakosság lisztet, kávé, cukrot kapnak, a tehetősebbeknek ezért készpénzzel kell fizetniük, míg a szegényebbek ellátását a község fedezi. Kétszer-háromszor hetenként jelentkeznek nagy kosarakkal az emberek a környéken lévő na-

KNAPP SÁNDOR

keimefestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó Intézet, ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi üzlet: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölk.

Modern ruhafestés legújabb divatsz-
nekre, minta után. — Ruhatisztítás ve-
gyileg, száraz uton. — Továbbá csipke-
és szövet-függöny, szörme, szőnyeg,
butor-szövet, kőzímunkák, keztük stb.
stb. tisztítása és festése. — Több
évi külföldi gyakorlat. 4678

gyobb helységben, hogy megkapják porciójuk-
kat. Emellett katonáink is jószíven sokszor
megosztják azt a keveset is velük, amijuk van.
Dében a lakosság is ép úgy siet a tábori
konyha felé, mint a katonák, ennek ellenében
az asszonyok katonáink fehérneműit mossák.

A vidéki lakosság bizalmatlansága, hama-
rosan elmúlt, de meg kell hagynunk, hogy a
táborban nálunk szigorú is a disziplína. A
legtöbb faluban még ott szaladgálnak az ud-
varon a tyukok, ludak, amelyeket nem, hogy
„aquirálnának”, hanem még minden egyes
katona őrizi „háziasszonyának” aprófőszágát
esetleges morénylet ellen.

Annál a hadtestnél, amelyet meglátogat-
tam, még egytől egy katona sem lükt el, még
egytenegy ellen sem intéztek morénylet a
benlakók. A hadtest gazdag vidéket fekszik, a
melynek nagy a rosztermelése. Ez rendkívül
fontos hadseregünk élelmezési szempontjából,
ugyanis ezen a vidéken az a szokás, hogy ha-
bár a gabonát júliusban learatják, de csak késő
ősszel csépele ki. Idén a németek megelőzték
őket a csépelésben. A gazdag termést lefoglalták
s most a békés „ütegek” a cséplőgépek
egész raját szállították oda, amelyek nem rit-
kán még az ellenséges gránátüz közben is
működésben vannak. Néhány népfelkelő vigyáz
teitüztött szuronnyal a dolgozó franciákra.
Ennek a vidéknek gazdagságáról fogalmat al-
kothunk, ha tudjuk, hogy a termés csapa-
taink számára egész augusztusig elegendő, a
mellet jut belőle a községeknek, a lakosság
ellátására egész áprilisig.

Egyik-másik paraszt természetesen tönkre-
ment: háza, tanyája szélhólváldozva, termése
elpusztítva, vagy lefoglalva. De azért remé-

nyét, bizalmát még sem veszti el, s ha a há-
borús vihar még úgy dühöngött is, földje jövő
évre újra meghozza termését. Tudja, hogy a
németek olyan erős falat alkotnak előtte, hogy
földjéig a franciák többé nem jutnak s ezért
nyugodtan szánt, vet.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1915 évi január 13-án:

C) Bérlet. C) Bérlet.
Horváth Kálmán budapesti szkecs-társulatá-
rak fellépte:

Mese egy közkatonáról.

Kezdete este 1/28 órakor.

Feloldó szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Uránia Színház.

Szerdán és csütörtökön

A II. ik Nelly-kép.

* Az eszen rovat alatt közölttekért nem vállalunk
felelősséget.

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára

Január közepén dus tartalom-
mal — egész sorog érdekes
harcleiri képpel, az idén is kime-
ritő címtárral — jelenik meg.

Az Aradi Közlöny díszes naptárát az
Aradi Közlöny minden negyedéves elő-
fizetője, amennyiben előfizetési hátralék-
ban nincs, — az esetben is ha az előfizetést
havonként újítja meg — ajándékkul kapja.

Minden új előfizető, aki január
1-ével negyedévi előfizetéssel be-
lépett az előfizetők sorába, aján-
dékul ingyen és bérmentve kapja

az Aradi Közlöny
Nagy Képes Naptárát.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:

egy hónapra 2 K. — fill.
negyedévre 6 " — "

Vidéken:

egy hónapra 3 K. 40 fill.
negyedévre 7 " — "

A szépségápolás titka a használandó
szépitő szerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Minokettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégey kenőcs 1 korona 40 fill-
lér. 1 tégey krém 1 korona

Színes arceporok!!!

Próbához 50 fillér! Kék, zöld, lila,
test zin, sárga, barna Színházi vagy este
kávész. virágiasnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg-
ségeket okozó csirékkal minők a tüdővész, a merevgöres, a lép-
fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke-
zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket
okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában
haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük.
Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy
az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye
tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket,
arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre**
szappannal vagy **Carboform** szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbi különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tani-
tóknek, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok,
kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé
teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések
ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszeti gyára ARAD.
Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Felhívás!

teljesen újonnan berendezve a
Fekete Sas szálloda

18 modernül berendezett szobával. Kapcsolatban a kávéházzal és vendéglővel. Szobák K 1.20-tól feljebb kaphatók. Kávéház egész éjjel nyitva, naponta 1-ső rangú cigányzene hangverseny. Elsőrendű kávéházi italok. Kétféle és olcsó székelyi magyar konyha. Abbonnensek bármely időben elfogadhatók. Penszionoszerű teljes ellátás legjutányosabbán kapható. 177

Szíves pártfogást kérünk, kitűnő tisztelettel:

Szere és Társa,
szállodás és kávéosok.

7115—1914. pm.

Hirdetmény.

A Hungária Általános Biztosító Részvénytársaság az országos Hadsegélyző Bizottság tagjai közreműködésével, a háborúba vonultak családjára részére kölcsönösségi alapon hadi biztosító pénztárt létesített.

Ez a hadi pénztár nyereszkes kizárásával alkotott, tisztán altruisztikus, jóléti intézmény, melynek lényege abban áll, hogy az itthonmaradt hitves, szülő, testvér, barát, munkaadó vagy bárki más beiratja a hadbavonult egyént a hadi pénztárba és a háború után a tagsági járulékokból lefojtó üzletes befizetések fele lesznek osztva az elhalt tagok hátramaradottjai között.

Egy tagsági rész és járulék 5 korona, egy-egy hadbavonult egyént több 5 koronás résszel de legfeljebb 80 résszel, tehát összesen 150 koronával vehet részt a pénztárban.

Ha az elhalálozás nem lesz nagyobb, mint a múltban lefojtó nagy háborúk halálozás aránya, akkor minden egyes 5 koronás befizetésre valószínűleg 125 korona tehát pld. 50 korona befizetésre 1250 korona fog esni.

Felhívom a város közönségének, a gyáriparosok, kereskedelmi vállalatok és a gazdaközönség figyelmét ezen jótékony célú intézményre, mely már eleve biztosítja, hogy a háborúban elesett hősök családjai a háború befejeztével a nyomortól megóva legyenek.

Mindenemű felvilágosítással a Hungária Hádi biztosító Pénztár ügyeit vezető Hungária Általános Biztosító Részvénytársaság Igazgatósága (Budapest VII. Károly körút-3 sz. kérséggel szolgál.

Arad, 1914. december 16.

Varjassy
polgármester.

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakart (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arcború egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidézik. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyszert gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek atlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör.

171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő-Depillor. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

1/915.

Hirdetmény.

A kerékpáradó tárgyában 5908—164—1900. sz. alatt alkotott szabályrendelet 1. §-a értelmében felhívom mindazon városi lakosokat, akiknek kerékpár van birtokukban, hogy az 1915. évre esedékes kerékpár adót a 4. §. értelmében január 1-től 15-ig annál is inkább befizessék, avagy a 9. §. értelmében kerékpárjukat az ellenzár alkalmazása végett a városi adóhivatalhoz bemutassák, mivel ellenkező esetben a kerékpártulajdonosok az idézett szabályrendelet 11. §-a értelmében jövedék-csonkítás miatt 200 koronáig terjedhető pénzbírással lesznek büntetve.

Arad, 1914. december 31.

Városi adóhivatal.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:

villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos főzőedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villamos cikkeket.

1/915.

Hirdetmény.

Felhívjuk a gazdaközönséget, hogy 8 napon belül jelentsek be, hogy hány darab sertést és juhot szándékoznak folyó évben a legelőre kihajtani.

A bejelentések a következő helyeken eszközlendők:

A belvárosi, Erzsébetvárosi, sarkadi és újtelepi gazdák részéről a városi kamarási hivatalban, a gájai, tanyai és ségai gazdák részéről a gájai kapitányi hivatalban.

A bejelentések egyidejűleg a legelő és apaállat díjak is befizetendők.

Arad sz. kir. város mezőgazdasági bizottságának 1915. évi január hó 11-én tartott üléséből.

A mezőgazdasági bizottság.

Anyák figyelmébe.

Legjobb norvég

csukamájolaj.

Egy üveg ára

K. 1-80

Kapható:

Wajdits György

„TURUL”

gyógyszertárban

Arad (Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jelige alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megadni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

„Alomosság királyleánya”-nak levél érkezett a lap kiadóhivatalába. 265

„Carmen”-nek sürgős levele van. 266

OKTATÁS.

Négy polgári osztályt végzett szerény, keresztény leány, akinek szándéka van a postai pályára lépni, kiképzést nyerhet a Gaj-közlővonal postahivatalban. Ertekezhetni ugyanott, bármely napon d. e. 10 és 12 óra között. 258

Gyakorlott correpetitort keresek gimnázista mellé a délelőtti órákra. Ajánlatok „Gyakorlott correpetitor” címen a kiadóhivatalba intézendők.

ALKALMAZÁST NYER.

Bejáróné felvétsük Fabián-utca 6. első emelet, ajtó 3. 263

ALKALMAZÁST KERES.

Melyik ur, vagy urnő volna hajlandó szerényebb igényű özvegy asszonyt tisztességes keresetért felnevelni, hogy 6 éves leánykáját felnvelhesse. Cím a kiadóhivatalban. 256

Szolid urleány keres jobb üzletben pénztárnoknő vagy elárúsi állást. Szíves megkereséseket „Szorgalmas” jellegre a kiadóhivatalba kér. 215

LAKÁST KERESNEK.

2 szobás utcai lakást keresek alkóval elő- és fürdőszobával, május 1-re a főut közelében vagy a főuton 1. s emeleten vagy földszinten. Cím a kiadóhivatalban. 262

KIADÓ LAKÁS.

Andrássy-tér 8. sz. alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, május 1-re kiadó.

Kiadó

Szabadság-tér közelében 2 utcai, udvari, hálófülke és fürdőszobából álló II. emeleti lakás a szükséges mellékhelyiségekkel, 1915. február 1-re. Bővebbet a lap kiadóhivatalában.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Megjelent

Tolnai Világlapja Érdekes Ujság I. II. III. füzetek László 1. 5. kötet. T. Moson nézősz. Krausz Pálné könyvkereskedő Színházépület, Telefon 311. 24

Fogak

húzása, tömése, fogorok, aranyhidak és koronák ideálisan szépen, ragásra kitűnően, készülnek 3091

Halmos

fogtechnikai termében Asztalos Sándor-utca 10. sz. (Szabadság-tér és Asztalos Sándor-utca sarok) 3088

Dr. Keppich

orvos ur házában.) Telefon sz. 638.

Kulasz Antal hold-mézesi uradalmából kiváló nemes ponty, süllő, kompó halak árusítása f. hó 15-től Boczkó-utca és Hal-tér sarki üzlethelyiségben, pénteki napokon pedig a halpiacon szabadon. 264

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t. nyomdájában.

8-1915. ahaz.

Hirdetmény

a föld- és házbirtok után járó általános jövedelmi pótdadónál számításba veendő kamatterhek bevallása tárgyában.

Általános jövedelmi pótdadó fejében fizetendő:

- a) a földbirtokra, a házbéradó alá eső házbirtokra, a folyó évre kivetett állami egyenes adónak 80 százaléka;
- b) a házostályadó alá eső házbirtokra a folyó évre kivetett állami egyenes adónak 40 százaléka;
- c) végül az ideiglenes adómentesség kedvezményében részesített föld- és házbirtoknál 20% azon összeg után, mely az illető föld- vagy házbirtokra állami adó címén a folyó évre kivetett volna, ha a föld- vagy házbirtok adómentes nem lett volna.

A kölcsönrel terhelt ház- és földtulajdonosoknak az 1888: XLVI. t. c. 18. §-a által az a kedvezmény adott, hogy

1 a föld- és házbirtoknak általános jövedelmi pótdadójából levonandó az illető tulajdonost bekebelezés által is terhelt kölcsön után az adóévet megelőző év végéig tényleg le nem rovott tőkemaradék egy évi kamatának 10 százaléka; feltéve, hogy a tőkével kamatok is vannak bekebelezve.

2 a hitelüzlettel foglalkozó pénzintézetektől felvett és bizonyos évek alatt törlesztendő kölcsönök évi kamatának változatlanul a törlesztési idő egész tartamára vétetik az az összeg, mely a kötvényben megállapított kamatláb szerint a kölcsön vett tőke után egy évre esik; ha a kölcsön törlesztése nem az év első napján, hanem évközben veszi kezdetét, a törlesztési idő első és utolsó évében az évi kamatnak csak arányos része vehető számításba az adókötés jövedelem megállapításánál.

A teletkönyvileg bekebelezett közadók és kincstári bérhátralékok után járó kamatok nem képezik levonás tárgyát (1893: XLVI. t. c. 16 §)

Az 1 pont alatt intézkedésből világosan kitűnik, hogy a levonás alapjául szolgál az az évi kamatösszeg, mely az adóévet megelőző évben fennmaradt tőkemaradék után jár. Ha tehát valamely földbirtokos az 1915. évi január hó 1-én 100.000 koronát vett fel magánhitelre, és ebből ugyanazon évi december 15-ig 60.000 koronát visszafizetett, a levonás alapjául az 1915. évre az az 1914. évi december hó végén fennmaradt 40.000 korona tőkemaradék évi kamatának 10 százaléka veendő.

Ez az eljárás azonban csupán az 1 pont alatt említett közönséges kölcsönökre vonatkozik, mert ezektől a kölcsönöktől a 2. pont alatt említett törlesztési kölcsönök világosan megkülönböztetendők.

Ezekre az utób. említett törlesztéses kölcsönökre nézve ugyanis az általános jövedelmi pótdadó kiszámításánál:

- a) a bizonyos évek alatt törlesztendő kölcsönök évi kamatának változatlanul a törlesztési idő egész tartamára vétetik az az összeg, mely a kötvényben megállapított kamatláb szerint a kölcsön vett tőke után egy évre esik;
- b) a kölcsön után nem a megelőző, hanem a folyó évre járó kamatnak 10% a veendő tekintetbe s így a levonás kedvezménye azokra a kölcsönökre is alkalmazandó, melyek az adóév folyamán keletkeztek. (1891: 41.187. pénzügymin. rend. 1891: 18. P. K.)

A valamás az adóév január 1-31-ike közötti időben adandó be a közadók előjárásúgnál (városi adóhivatalnál) Kelt Arad, 1915. évi január 2.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás

ellen megbízható és legjobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

A mértéktelen dohányzás-szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb és legköltségteljes ellenőrzése a

Menthol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú időre elég: 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájrüregét deszficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

ejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Tegerit” korpakénőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)